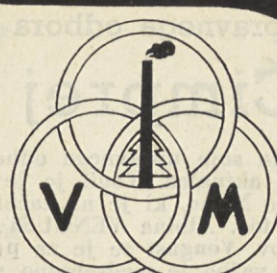

NAŠE DELO

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE CELULOZE IN PAPIRJA VEVČE - MEDVODE

Tovariš Albin Vengust - naš novi direktor

Dne 1. septembra je ObLO Ljubljana-Moste-Polje imenoval za glavnega direktorja naše tovarne tovariša Albina Vengusta. Tovariš Vengust je prišel k nam z delovnega mesta namestnika generalnega direktorja podjetja Iskra, pred tem pa je bil direktor podjetja Telekomunikacije. Tovariš Vengust ima velike izkušnje pri vodenju gospodarskih organizacij. Na novem delovnem mestu mu želimo veliko uspeha.

(V prihodnji številki bomo objavili razgovor z novim glavnim direktorjem tovarne.)

POSVETOVANJE O PROBLEMIH OBRATA VEVČE

V sredo, dne 29. avgusta t. l. je bilo v obratu Vevče posvetovanje političnih organizacij in vodilnih delavcev iz proizvodnje o problemih izvrševanja planskih nalog, nagrajevanja, četrte izmene in izvoza. Sestanek se je udeležil sekretar občinskega komiteja ZKS in tov. Cerne Lado. Poročilo o doseganju proizvodnega in finančnega plana je podal tov. Mrhar, tov. ing. Iglič pa je obširno obrazložil objektivne in subjektivne razloge, ki so trenutno v proizvodnji. Med razpravo o problemih tega obrata je bilo sklenjeno, da se nemudoma pristopi k odpravi slabosti, ki zavirajo povečevanje proizvodnje in produktivnosti ter takoj uredi problem nagrajevanja. Posvetovanje je dalo pobudo, da se takoj skliče širše posvetovanje o ključnih ukrepih, ki jih moramo odpraviti za izboljšanje proizvodnje in poslovanja. Te ukrepe je že sprejel upravni odbor in delavski svet podjetja. Na tem sestanku se bodo po razpravi konkretno zadolžili posamezniki za rešitev nakazanih problemov. Sekretar občinskega komiteja ZKS in tov. Lado Cerne sta v razpravi mnogo prispevala o načinu rešitve proizvodnih problemov in nagrajevanja.

Iv.

Važen sestanek v gospodarski zbornici FLRJ

V četrtek 30. 8. 1962 je bil v gospodarski zbornici FLRJ v Beogradu sestanek v zvezi s prevzemanjem izvoznih obveznosti za leto 1963. Sestanka sta se udeležila tehnični direktor ing. Božo Iglič in komercialni direktor Drago Marolt. Sprejeli smo obveznost, da bomo v naslednjem letu izvozili 3.500 ton tiskovnih in pisalnih papirjev, 200 ton pa tankih papirjev. V letošnjem letu ocenjujemo, da bo izvoz dosegel ca. 1600 ton, kar pomeni, da je treba v naslednjem letu proizvodnjo izvoznih papirjev več kot podvojiti, ali z drugimi besedami: nad 12% proizvodnje preusmeriti v izvoz.

To nam narekuje največjo pazljivost pri izbiri surovin za omejene papirje, pazljivost pri izdelavi, kakor tudi pri tekoči kontroli izdelkov.

Odločilni ukrepi organov samoupravljanja

GRE ZA KORENITE SPREMEMBE

Ob polletju je CDS kritično pregledal gospodarski položaj podjetja. Ugotovil je, da so nekatere, že znane okoliščine, v katerih se je podjetje znašlo, lahko usodne, če ne bi pravočasno energično ukrepali. Naložil je upravnemu odboru nalogo, da pripravi predloge, ki bi čimprej zagotovili izboljšanje proizvodnih razmer in ki bi tudi pokazali smer dela za daljše obdobje.

Po prehodnem posvetovanju s strokovnimi in vodilnimi uslužbenci se je UO na seji 2. 7. 1962 odločil za naslednje ukrepe in jih tudi predlagal v odobritev CDS:

1. Takoj je treba uveljaviti medfazno kontrolo kakovosti izdelanih papirjev s strani delovodij in zahtevati od njih absolutno odgovornost, strokovnost in nepristranost pri ocenjevanju papirja.

2. Takoj naj se uvede kvalitativno ocenjevanje papirja v papirni dvorani, ocenjujeta naj šef obratnega laboratorija v prisotnosti vodje ekonomske enote, ki je povzročiteljica slabe kakovosti papirja. Odstopanje kakovosti od predpisanega standarda naj se oceni v odstotkih in za razliko bremeni ekonomsko enoto, ki je povzročila slabšo izdelavo. Iz medfazne kontrole in končnega pregleda papirja v papirni dvorani mora biti razvidna krivda ene ali druge e. e. Sistem nagrajevanja je treba prilagoditi tako, da bo mogoče odbiti od cenika po enoti proizvoda določeno vrednost, ki je sorazmerna oceni kvalitete izdelka. Doslej se v mnogih primerih dogaja, da na koncu ugotavljamo kvalitativne napake papirja, ki izvirajo v glavnem iz slabega ali premalo natančnega dela kot npr. nezadostno glajenje, nepravilno rezanje, različne mianse papirja, različne barve papirja, neenakomerna gramška teža, slab pregled papirja, razni odtiski papirja (manšona, eguterja), slab vodni znak, papir raztrgan od zagozde, prevlažen ali neenakomerno vlažen itd., vendar dejansko krivca nismo poiskali.

3. V ceniku po enoti proizvoda je treba predvideti tudi odbitke za prekomeren izmet. Pri tem bi bilo treba tudi obračunati odvišno delo pri prebiranju v papirni dvorani in obremeniti za učinkovite ure, ki so bile potrebne za prebiranje slabo izdelanega papirja, tisto ekonomsko enoto, ki je povzročila slabo izdelavo. Delovni čas oziroma delovna sila, porabljena za tako odvišno delo naj se smiselno prikazuje na račun ekonomske enote, ki je slabo izdelavo povzročila.

4. Sistem nagrajevanja bo treba prilagoditi novim kvalitativnim pogojem proizvodnje pa tudi glede nagrajevanja za znižanje stroškov je treba oblikovati stimulativnejši sistem (nagradevanje na znižanje stroškov prenesti na samostojen obračun e. e. in to nemudoma, ne glede na to, da so dejansko nekatere težave pri izdelavi takega sistema).

5. Nadzornemu osebju oziroma vodstvenim kadrom od mojstra navzgor je treba dati takoj vso strokovno in disciplinsko kompetenco. Vsako zanemarjanje ali neizpolnjevanje navodil mojstrov, delovodij, šefov oddelkov itd. mora imeti za posledico neposreden in takojšen disciplinski poseg predstojnika, na najboljši hiter, enostaven in neposreden način. Zavesti je treba

položajno odgovornost v polnem obsegu. Vsak predstojnik delovodij, oddelka itd., naj bi takoj prevzel pristojnosti za ukrepanje v svojem delokrogu v obsegu pristojnosti direktorja (izrekanje opomina, ukorov, denarnih kazni do 5% prejemkov in v težjih primerih prijava prestopkov disciplinski komisiji).

6. Dasi so že zgoraj predlagani določeni ukrepi glede obračunavanja prevelikega izmeta, so potrebni še drugi, da bi sedanjí povprečni izmet znižali za 2-3%. V prvi vrsti je potrebno, da se z nastajajočim izmetom postopa kot surovino, ki se vrača ponovno v proizvodnjo in se ga zato ne sme mešati z drugimi vrstami, niti mazati, ali mu kako drugače zmanjšati uporabnost za ponovno predelavo. Ugotavljamo, da z nastajajočim izmetom ravnamo na nemogoč način. Po njem se hodi s čevlji, v proizvodnjo se vrača z oljem prepojen izmetni papir itd., kot da nastali izmet sploh ni več pomemben. Glede tega bi morali mojstri in delovodje takoj ostro disciplinsko ukrepati.

7. Glede na visoke snovne izgube zaradi premajhne zmogljivosti čistilnih naprav na PS I., II. in III. je potrebno nujno izvršiti rekonstrukcijo sistema zajemanja odpadnih vod, kjer bo možno znižati snovne izgube za ca. 2%.

8. Eksportni papir, ki se izdeluje na katerem koli papirnem stroju, ne sme biti v strojni delavi rezan na eksportni format prej, dokler ni ugotovljeno, da kvaliteto ustreza naročilu. Za to je neposredno odgovoren delovodja, ki edini lahko izda nalog za rezanje.

9. Čimprej je treba ugotoviti perspektivni prodajni proizvodni program po posameznih strojih.

10. Uvesti je treba standardne barve.

11. Prodajni oddelek mora uvesti evidenco vseh reklamacij po posameznih papirnih strojih oziroma fazah dodelave, na podlagi tega pa predvideti v pravilniku o delitvi osebnih dohodkov avtomatično bremenitev prizadetih e. e. za stroške, nastale v zvezi z reklamacijo.

12. Da bi ne bilo reklamacij, je treba uvesti klasifikacijo papirja v I.a in II.a tako, da se bo jasno ugotovilo, koliko papirja je v posamezni komisiji I.a, koliko II.a in koliko izmeta. K temu je treba tudi prilagoditi cenik po enoti proizvoda (odbitki na sekundo in izmetni papir).

13. Izvozno-uvozni oddelek naj uvede evidenco vseh nalogov po posameznih kupcih s podatki: tehnične karakteristike papirja, vnos surovin, polnil, belil, delovni efekt izdelave, opombe kupcev, Referent za uvoz pa mora uvesti kartoteko vseh nabav v inozemstvu s podatki: opombe tehničnega osebja glede uporabnosti nabavljene robe, trajanje uporabnosti opreme in oprege, ceno in ostale po-

datke, ki bi lahko služili za orientacijo pri nabavljanju najustreznejšega materiala.

14. Urediti je treba vzorčno službo za izvozne posle.

15. Pričeti je treba z bolj znanstvenim obdelovanjem raznih proizvodnih problemov in z zasledovanjem proizvodnje ne samo na empirični bazi, zaradi česar je treba čimprej realizirati že pred časom predlagano formiranje razvojnega laboratorija, ki naj bi poleg zasledovanja tekoče proizvodnje vršil tudi nove raziskave glede racionalizacije vnosa ter uporabe raznih sredstev, ki povečujejo kvaliteto papirja.

16. Izdelati je treba pravilnik o delu kadrovske službe, v katerem morajo biti navedeni pogoji, kako se posamezna kadrovska vprašanja lahko obravnava. Zlasti je treba pospešiti vsestransko izobraževanje vseh kadrov v podjetju ter zasledovati kvalitativni razvoj vsakega zaposlenega.

17. V prvi vrsti je treba temeljito reorganizirati strokovno vzgojo papirniških kadrov, ki naj bo prilagojena našim stvarnim potrebam, trenutnim in perspektivnim.

18. Vsi na novo sprejeti višji in strokovni kadri naj bi praviloma v dobi uvajanja delali na vseh nižjih delovnih mestih iste stroke, čas in način praktičnega uvajanja naj določi kadrovska služba.

19. Strokovni uslužbenški kader, katerega delo je vezano na oba obrata, naj se izloči iz ekonomskih enot obeh obratov ter se naj ukvarja s problematiko podjetja kot celote. V tem smislu bi bilo treba tudi izvesti poseben sistem nagrajevanja za ta kader. Načeloma bi morali biti vezani na povprečni uspeh celotnega podjetja. Treba bi bilo pregledati osnovne vrednosti delovnih mest vodilnih kadrov posameznega obrata.

20. Ukreniti je vse potrebno, da se preide na 4-izmensko delo v proizvodnih oddelkih najkasneje z novembrom t. l. S tem v zvezi je potrebno pregledati tehnične, proizvodne, kadrovske in ekonomske pogoje za izvedbo. Mnenja smo, da spričo kvalitete, kakršna se zahteva na do-

mačem in zunanjem trgu, v sedanjih tržnih pogojih ne bomo mogli obdržati enako količinsko proizvodnjo, torej bo produktivnost realno padala na račun kvalitete in bi jo morali kompenzirati s 4. izmeno.

21. Z združitvijo obeh obratov nastajajo številna organizacijska vprašanja, ki jih rešujemo brez natančnejše analize, kako vplivajo nekatere rešitve na celoto. Očitno je potrebno kompleksno reševati vprašanja funkcioniranja upravnih in tehničnih služb, proizvodnih oddelkov v zvezi s povečanjem zahtev za kvaliteto in v Medvodah z izgradnjo novih objektov. Nadalje moramo urediti sistem samoupravljanja združenega podjetja, kjer tudi prihaja do raznih nejasnosti. Pregledati je treba možnost racionaliziranja obsega nekaterih oddelkov oziroma zaposlenih v posameznih ekonomskih enotah, skratka, odprta je vrsta nerešenih organizacijskih vprašanj, ki so nastala zaradi najrazličnejših vzrokov (združitve, kvaliteta, ekonomske enote, izvoz itd.). Obravnavamo jih in jih tudi rešujemo, vendar pri tem nastajajo najrazličnejši resni pa tudi tendenciozni pomsleki glede načina reševanja, tako da je nujna kompleksna obravnava organizacije poslovanja vseh dejavnosti v podjetju.

Predlagamo kot najboljšo rešitev, da se pritegne k sodelovanju pri reševanju naših organizacijskih problemov Zavod za produktivnost dela, ki se strokovno bavi z vprašanji organizacije podjetij in je že analiziral in izvedel organizacijo poslovanja nekaterih večjih podjetij. Treba bi bilo hkrati misliti na to, da se v podjetju formira poseben biro ali postavi strokovni aslužbenec, ki bi se ukvarjal samo z organizacijskimi vprašanji in bi tudi s tem zavodom sodeloval ter skrbel za to, da se ugotovitve zavoda tudi izvedejo.

Predlagani ukrepi zahtevajo seveda temeljitejšo obdelavo ter ustreznih priprav za efektivno izvedbo, kar naj bi izvedli odgovorni vodje sektorjev.

(Nadalj. na 2. strani)

Razgled na Triglav in njegovo pogorje je iz našega doma na Jelovici prav veličasten. Tudi najmlajši uživajo. — Berite članek »Iz dnevnika enotedenskega počitka na Jelovici«, ki ga objavljamo na 5. strani

Seja upravnega odbora z dne 5. IX. 1962

Čimprej uvesti četrto izmeno

Zadnja seja upravnega odbora je bila po svoji vsebini zelo važna in aktualna. Vodil jo je predsednik upravnega odbora tov. Stane Meljo, ki je na začetku pozdravil novega direktorja podjetja tov. Albina VENGUSTA in ga vsem navzočim predstavil. Tov. Vengust se je za pozdrav zahvalil in kratko poudaril, kako važno je medsebojno složno sodelovanje med organi upravljanja in direktorjem podjetja. Le na podlagi takega sodelovanja lahko podjetje dosega zadovoljive uspehe.

Nato je tov. predsednik predlagal naslednji dnevni red:

1. Imenovanje komisije za predajo poslov direktorja podjetja.
2. Ukrepi za doseganje plana:
- a) ureditev nagrajevanja
- b) nedeljsko obratovanje
3. Problem prehrane
4. Razno

K prvi točki je pripomnil, da je tov. predsednik na kratko pojasnil, da je treba skladno s predpisi imenovati posebno komisijo za predajo poslov med dosedanjim direktorjem tovarškim Mihom Berčičem in novim direktorjem tov. Albinom Vengustom. Iz obrata Vevče so bili v to komisijo predlagani naslednji tovariši:

1. Polanec Jože — predsednik komisije
2. Tavčar Edo — član komisije
3. Levičnik Ivanka — član komisije
- Iz obrata Medvode pa naslednja tovariša:
4. Vavpotič Aleksander — član komisije
5. Lekjo Jože — član komisije

Za zapisnikarja je bila imenovana tov. Podbevšek Stanka. Naloga komisije je, da se predaja poslov opravi najkasneje do 15. IX. 1962 s tem, da se po posameznih sektorjih ugotovi:

- a) stanje poslov, sestavljeno na podlagi operativne evidence in knjigovodstva,
- b) podatke o revizijah in kontrolah, ki so bile opravljene v teku leta in o njihovih rezultatih,
- c) vse okoliščine, ki so važne za redno in pravilno poslovanje podjetja.

K vsem poročilom mora biti priložena tudi bruto bilanca in saldo bilanca do dneva primopredaje.

Pod 2. točko je upravni odbor predvsem obravnaval problem ureditve nagrajevanja in pa tudi nedeljskega obratovanja. Poročal je tov. Tone Novak, sekretar podjetja, ki je orisal upravnemu odboru težave, s katerimi se bori podjetje zaradi osebnih prejemkov. Razni delavci podjetja, predvsem pa strokovni, dajejo odpovedi delovnega razmerja, ker z osebnimi prejemki niso zadovoljni. O osebnih prejemkih so razpravljali že najrazličnejši organi podjetja, kot ekonomske enote, sindikalna podružnica in druge politične organizacije. Predvsem je treba urediti razmerja med posameznimi delovnimi mesti in jih seveda vsklajevati tudi s podobnimi delovnimi mesti v drugih gospodarskih organizacijah na območju naše občine. Stremeti pa je treba zlasti za povečanje proizvodnje, ki nam lahko zagotovi tudi večje osebne dohodke.

Ta problem, ki ga ne moremo več zanemarjati, je treba rešiti v najkrajšem času, zato predlaga, da se do 8. IX. 1962 predloži že ustrezni osnutek v razpravo. Istočasno je bil mnenja, da bi odpravili osnovne postavke v fiksnih zneskih, ki dejansko predstavljajo »tarifno postavko« ter nadomestiti vrednost delovnih mest s točkami. Člani upravnega odbora so bili mnenja, da bi v tako kratkem roku ne mogli preiti na točkvalni sistem in da naj se zato začasno spremeni vrednost delovnih mest še s fiksnimi postavkami. Kolikor pa bi bilo to že sedaj izvedljivo, naj se točkvalni sistem uvede takoj.

Tov. Novak je tudi poudaril, da nastajajo težave pri nočnem delu, ki je pa v našem proizvodnem procesu nujno, ker so dopolnili prejemki za nočno delo zelo nizki. Zato predlaga, da bi se dodatek za nočno delo v bodoče povišal od 12,5 % na 20 %. Upravni odbor se je s tem predlogom v celoti strinjal.

V zvezi s spremembo osebnih dohodkov pa je treba ustrezno spremeniti tudi cenike, na podlagi katerih ugotavlja podjetje osebne dohodke. V razpravi je bilo namreč poudarejno, da so ti ceniki sestavljeni na podlagi potrebnega dela, ki ga je bilo treba vložiti v določen asortiment (za tono itd.). Glede na zahtevnejše tržišče pa se spreminja tudi kvaliteta papirja. Predvsem zahteva inozemsko tržišče tudi nižje gramature, kot smo jih bili doslej navajeni na domačem tržišču (npr. 60 gr bankpost). Pri večjih količinah lažjega papirja pridemo seveda do nižje skupne teže, vendar pa se v metrih dejansko stanje nič ne spremeni. Naši plani pa so sestavljeni na podlagi teže in ne metrov, ker je tak običaj v papirni industriji, zato izkazujemo tudi po tej strani slabše rezultate v teži, kar pomeni, da plana ne dosegamo. Poleg navedenih težav pa nastopajo tudi druge objektivne zaradi slabih vremenskih prilik (nevihte, strele itd.). Na 1. papirnem stroju smo dosegali nižjo proizvodnjo zato, ker je proizvajal eksportne papirje. O njih je bilo že rečeno, da zahtevajo več truda in napora ter da stroj pri njih nima take hitrosti kot pri običajnih papirjih. Zastojev pa je bilo v procentih dejansko manj kot pa lani. To pomeni, da imamo tudi v tem pogledu nekaj rezerve.

Razen navedenih objektivnih težav pa nastopajo tudi subjektivne težave, predvsem v malomarnosti posameznih delavcev, pri strojih, pri pripravi snovi itd. Z malomarnim opravljanjem svojega dela pa se v različnih fazah proizvodnega procesa povečuje tudi izmet.

Pri obravnavanju osebnih dohodkov kot tudi spremembi cenikov je treba upoštevati zgornje faktorje in je zato občinskemu ljudskemu odboru potrebno predložiti ustrezno dokumentacijo, iz katere bo razvidno, da je popravek osebnih dohodkov upravičen.

Upravni odbor je bil mnenja, da je treba skladno s povečanjem osebnih dohodkov povečati tudi proizvodnjo, tako da bomo postavljene plani dosegli in zamujeno nadoknadili. Treba je izkoristiti vse skrite rezerve, zlasti pa je potrebno uvesti čimprej IV. izmeno. Dokler pa to ni možno, naj se uvede nedeljsko delo. Istočasno pa bi se z nedeljskim delom spremenil tudi dosednji delovni čas. Od 12 ur bi prešli polagoma na 8-urni delavnik. Ob nedeljah pa bi še do nadaljnjega delali v turnusu 12-24. Tak način dela ob nedeljah so strokovni kadri prikazali upravnemu odboru z ustrezno dokumentacijo, iz katere je bilo razvidno, za koliko bi podjetje na ta način povečalo osebne dohodke kakor tudi sklade. Skladi bi se povečali za ca. 35 milijonov, osebni dohodki pa za 13 milijonov, kar pomeni, da bi se celotni čisti dohodek podjetja povečal z nedeljskim delom, ki bi ga začeli šele s 16. IX. 1962, skupno za ca. 48 milijonov din. Iz takega rezultata pa izhaja, da je nedeljsko delo več kot utemeljeno.

Upravni odbor je menil, da je to akcijo treba podpreti in zato angažirati tudi politične činitele podjetja, predvsem pa tiste proizvodne delavce, ki se jih nedeljsko delo tiče. Na posameznih sestankih je potrebno pravilno prikazati potrebo nedeljskega dela s tem, da zavisi rast osebnih dohodkov predvsem od porasta proizvodnje.

Omenjeno je že bilo, da ni več na sedanjem zunanem, niti na

notranjem tržišču važna količina raznih vrst papirja, temveč predvsem kvaliteta. Zato bo treba v zvezi z izpopolnjevanjem sistema nagrajevanja vezati osebne dohodke predvsem na kvaliteto izdelkov.

Člani upravnega odbora so se zanimali, kako bo z realizacijo proizvodnje na trgu, če jo bomo povečali z nedeljskim delom. Glede na dosedanje razmere na tržišču jim je bilo pojasnjeno, da se nam ni bati, da bi ne mogli svojih proizvodov realizirati, če bodo kvalitetni in če bodo ustrezali željam kupcev. Prav sedaj bi lahko prodali še več srednje finih papirjev, če bi odgovarjala opaciteta kupcem na zunanem tržišču.

Upravni odbor je z vsemi predlogi in obravnavo soglašal s tem, da se predloži centralnemu delavskemu svetu v razpravljanje.

V tretji točki dnevnega reda je upravni odbor obravnaval problem družbene prehrane, tj. prehrane zaposlenih delavcev v obratu Vevče. Že dalj časa se namreč opaža, da postaja prehrana, ki jo nudi gostinsko podjetje »Pri pošti« Polje, vedno slabša in da nikakor ne zadostuje potrebam teh delavcev. Podjetje je bilo že večkrat opozorjeno na ta problem, vendar se doslej ni pokazalo nobeno izboljšanje. Zato je nujno, da si zopet uredimo lastno menzo, kajti prehrana je prav tako vezana s proizvodnostjo kot drugi činitelji. Slabo prehranjeni delavci ne morejo dosegati takega učinka dela, kot bi ga lahko sicer dosegali. V razpravi so bile omenjene razne možnosti, kje naj se ta obrat družbene prehrane v lastni režiji podjetja uredi.

Upravni odbor je sklenil, da se ta problem čimprej reši in je zato zadolžil ustrezne organe v podjetju, da pripravijo določene predloge, ki naj bi jih obravnaval obratni delavski svet v Vevčah.

Pod zadnjo točko dnevnega reda je obravnaval upravni odbor nakup zemljiške parcele ob gramoznici, ki naj bi služila za izkop gramoza. Glede na vsa razporejena sredstva za letošnje leto je bil upravni odbor mnenja, da se sicer za parcelo zprosi, medtem ko se bo plačala šele v naslednjem obračunskem letu.

S tem je bil dnevni red izčrpan in seja zaključena.

P. J. in B. H.

Zvišanje dnevnic in terenskih dodatkov ter nadomestil za ločeno življenje

V Uradnem listu FLRJ, št. 26 z dne 27. junija 1962 je bila objavljena odredba o spremembah in dopolnitvah odredbe o izdatkih za službena potovanja, za terensko delo in ločeno življenje, ki se priznajo gospodarskim organizacijam med materialne stroške.

V zvezi z navedeno dopolnitvijo in spremembo odredbe je poudariti, da so se dnevnice zvišale:

a) za vodilna delovna mesta, za delovna mesta, za katera se zahteva visoka ali višja strokovna izobrazba uslužbenca, pod pogojem, da ima ta oseba skupaj več kot 12 letne delovne dobe, od dosedanjih 2000 din dnevno na 2500 din,

b) za vse ostale osebe v delovnem razmerju pa od dosedanjih 1700 din na 2000 din dnevno.

Za vajece pa so se povišale dnevnice od dosedanjih 1100 din na 1300 din dnevno.

Dosedanji terenski dodatki se zvišajo:

a) za vodje terenskih enot od 1.020 din na 1.100 din na dan,

b) za osebe, ki delajo na delovnih mestih, za katera se zahteva izobrazba visoko kvalificiranega delavca, visoka ali višja strokovna izobrazba uslužbenca pa od 780 na 900 din na dan,

c) za osebe, ki delajo na delovnih mestih, za katera se zahteva strokovna izobrazba kvalificira-

Gibanje proizvodnje

(julij 1962)

	Plan	Doseženo
Celuloza	100	101
Beljena celuloza	100	105
Lesovina	100	102
Papir	100	94
Pinotan	100	105

Proizvodnja celuloze nam v primerjavi z mesecem junijem kaže padec, ki je nastal zaradi povišanja letnega proizvodnega plana. Obrat v Medvodah je namreč v tem mesecu povišal svoj letni proizvodni plan za 1.300 ton celuloze. Analiza dosedanjih proizvodnih uspehov in volja kolektiva tega obrata po čimvečji proizvodnosti nam zadržujejo, da bo ta obrat v celoti izpolnil povišani letni plan tako pri celulozi kot pri pinotanu. Kvaliteta te proizvodnje je bila zaradi silno iztrošenega strojnega parka večkrat pod ustaljenimi uzancami. Z vključitvijo nove separacije v tehnološki proces, se bo kvaliteta znatno izboljšala. Delovni kolektiv tega obrata bo moral ravno v tem trenutku zastaviti vse sposobnosti, da bo rešil problem kvalitete tako kot je rešil problem kvantitete. Pri tem bo odločilno vlogo odigral sistem nagrajevanja po enoti proizvoda, ki upošteva tudi kvaliteto. Rešitev problema kvalitete surovin je prvi korak k dvigu kvalitete izdelkov v obratu Vevče.

V mesecu juliju je bila proizvodnja papirja zadovoljiva in je le delno vplivala na doseganje proizvodnega plana januar-julij. Domači in inozemski trg zahtevata skladno s povečanjem novih kapacitet v naši državi vse boljše kvaliteto. Danes lahko plasiramo na omenjenih tržiščih le visoko kvalitetni papir, ki po vseh vidikih odgovar-

ja za kvalitetno proizvodnjo v grafični in predelovalni industriji. Izdelki, ki nimajo takšnih lastnosti ne gredo v prodajo, temveč ostajajo v skladiščih proizvajalcev, saj ugotavljamo, da zaloge pri proizvajalcih papirja naraščajo iz meseca v mesec. Tako velike spremembe, ki so nastale na tržišču, narekujejo proizvajalcem papirja skrajne napore na kvalitetnejšo proizvodnjo in ekonomičnejše poslovanje.

Prav zaradi kvalitetnejše proizvodnje in velike spremembe v proizvodnem programu, obrat v Vevčah pri papirju ni izpolnil svojega proizvodnega plana. Posamezne organizacije in organi delavskega samoupravljanja razpravljajo o tem, kako bi do konca leta nadoknadili izpadlo proizvodnjo in izvršili postavljeno nalogo. Dosedanje razprave so nakazale rešitev, ki je trenutno možna, da bi maksimalno izkoristili obstoječi strojni park z nedeljskim obratovanjem. Druga možnost pa je četrta izmena (kjer je glavni problem kadrov), o kateri je bilo že mnogo govora v tem časopisu. Z nedeljskim obratovanjem bi naš obrat izpolnil svoj proizvodni plan, znatno zmanjšal fiksne stroške (amortizacijo, splošne stroške izdelave in splošne upravne stroške) in povečal sklad osebnih dohodkov. Slednji osebni dohodki so znatno manjši kot so bili v letu 1961 in negativno vplivajo na subjektivne razloge, ki se kažejo v količini izmeta, v zastojih papirnih strojev in izboljšavi kvalitete sploh. Proizvodnja lesovine je bila v tem mesecu nekoliko manjša kot v mesecu juniju zaradi pomanjkanja lesa iglavcev in očiščenega lesa. In.

Gre za korenite spremembe

(Nadaljevanje s 1. str.)

CDS je vse navedene predloge v celoti potrdil. Če vse predloge zajete v 21. točkah natančneje pregledamo, moramo ugotoviti, da ne gre za malenkosti. Vsak predlog posebej vsebuje zahtevo po koreniti spremembi in sega v temelje dosedanjega načina dela, zlasti pa je dalekosežen predlog v zadnji točki. Ta zahte-

va kompletno obravnavo sedanje organizacije poslovanja s sodelovanjem zavoda LRS za produktivnost in organizacijo dela, torej gre za temeljit pregled organizacije dela z namenom, da se ozdravi vse, kar zavira prilagajanja poslovanja novim razmeram. V razpravi na seji UO o tej točki so bila postavljena vprašanja, kakšna razlika je med obdelavo organizacije iz leta 1958 s pomočjo zagrebškega SPS (center za produktivnost) in s sedanjim ljubljanskim. Oboje se med seboj dokaj razlikuje. Težišče dela pred 4 leti je bilo v uvedbi planiranja proizvodnje in stroškov planskega knjigovodstva, zaje-manje stroškov neposredno na mestu, kjer nastajajo, kar naj bi dalo boljše orientacije v komercialni in tehnični službi, omogočilo formiranje in samoosvajanje EE in omogočilo izvedbo sistema nagrajevanja na osnovi prizadevanja za povečanje proizvodnje in znižanja lastne cene proizvodov.

Sedanje delo pa bo usmerjeno v temeljit pregled smotnosti funkcioniranja posameznih oddelkov in strokovnih služb, organov samoupravljanja, zlasti še sedaj po združitvi. Treba bo najti najsmotnejšo rešitev skladnega delovanja obeh obratov na področju vodenja, tj. tehnične, komercialne, kadrovske in finančne službe, ter skladnost sodelovanja organov samoupravljanja, ne da bi se bilo treba zatekati k ekstremnemu centralizmu ali obratno. Sistem obračuna in planiranje seveda ostane, saj daje prav ta sistem planskega knjigovodstva vrsto zelo natančnih podatkov, nujno potrebnih za uspešno poslovanje.

Z zavodom LRS za produktivnost je bila sklenjena pogodba takoj po odobritvi delavskega sveta, ter bomo o njihovem delu še obširno poročali prav tako pa tudi o izvajanju ostalih sklepov.

T. N.

Iz manj lesa slabše kvalitete - več vlaken boljše kvalitete

V razdobju od 1913. do 1952. leta se je povečala svetovna poraba papirja za 325 %, do 1961. leta se je pa dvignila za nadaljnjih 135 % in je dosegla 13.900.00 ton letno. Od tega odpade na Evropo približno 4 milijone ton. Ne glede na tempo investicijske izgradnje, je pri povečevanju proizvodnje papirja pomanjkanje primernih surovin največji problem.

Na vsem svetu je 4000 milijonov ha gozdnih površin, od tega odpade na ZSSR 25 %, na Afriko 25 %, na Južno Ameriko 19 %, na Severno in Srednjo Ameriko 19 %, medtem ko razpolaga Evropa le z 3 % svetovne zaloge lesa.

Na enega prebivavca odpade v Evropi 0,5 ha, v ZSSR 2,2 ha, v ZDA 1 ha in v Jugoslaviji 0,55 ha. Samo 1/3 skupne lesne mase odpade na iglavce, ostalo so pa listavci. Iz teh razlogov gredo razvoji in raziskave pri povečanju proizvodnje celuloze in papirja v svetu v glavnem po naslednjih poteh:

1. skuša se zmanjšati odpadke in izgube pri čiščenju, sekanju in skladiščenju lesa, kakor tudi pri separaciji snovi na minimum.
2. iščejo se načini za izboljšanje izplena uporabnih vlaken iz lesa ali drugih surovin
3. poizkuša se predelovati surovine slabše kvalitete, npr.: razne listavce in lesne odpadke, veje, žamanje, krajnike itd.
4. iščejo se nove surovine za izdelavo papirja in celuloze, predvsem na bazi enoletnih bilk, to je slame, koruznice, krompirjeve slame itd.

Te splošne smernice veljajo v celoti tudi za našo tovarno, oz. naš obrat, ker je problem oskrbe s celuloznim lesom zaradi rastoče porabe vedno bolj pereč. Poleg tega moramo in bomo bodoče morali predelovati les, ki se je še pred 20 leti smatral kot neuporaben za sulfiti postopek proizvodnje celuloze.

Zato se vedno bolj akutno postavlja najvažnejša naloga, to je iz manj lesa slabše kvalitete, več vlaken, čim boljše kvalitete. Namen tega članka je, da se nekoliko podrobneje seznanimo z možnostjo zmanjšanja odpadka pri čiščenju, skladiščenju lesa in separaciji vlaken.

Les, ki ga trenutno uporabljamo:

- a) razrezan na 1 m dolžine
- b) razrezan na 2 m dolžine
- c) nerazrezan

Glede na stanje les prihaja ali

1. predčiščen v gozdu
2. očiščen oz. maklan les.

V slednjem primeru odpade pri čiščenju v gozdu ali v zbirni bazi gozdnega gospodarstva 10 do 15 % lesne mase. Pri tem seveda ne gre samo za les, ker se istočasno očistijo tudi skorje in lika. Izguba čiste lesne mase se giblje med 3 in 10 %, kar je odvisno od premera lesa. Če predčiščen les čistimo doma, potem znaša izguba 8—10 %, od tega je največ uporabnega lesa. Tu odpadki se trenutno ne uporabljajo za kuhanje celuloze, prodajajo se za steljo v hlevih. V vsakem primeru pa zahteva čiščenje lesa mnogo delovne sile.

Pri vsakem rezanju lesa odpade ca. 0,5 do 1 % lesne mase v obliki žagovine, pa tudi mehanske lastnosti gotove celuloze se zmanjšujejo. Vsi ti momenti nam narekujejo, da bi bilo za proizvodnjo celuloze najbolj rentabilno uporabljati neočiščen, oz.

v gozdu predčiščen les, vsaj 2 m dolžine.

Toda naša stara separacija ima tako slab efekt čiščenja, da celo iz očiščenega lesa ne moremo izdelati celuloze, ki bi zadoščala glede čistote vedno rastočim zahtevam domačega in tujega tržišča.

V zadnjih 10 letih so se pa začele uveljavljati naprave pri čiščenju celuloze, pri katerih je efekt zasnovan na centrifugalni sili. Te naprave pri nas poznamo kot centricleanerje in predstavljajo zelo posrečeno rešitev ter so v papirni in celulozni industriji postale nenadomestljive. To so pravzaprav dopolnila čistilnim napravam, ki že obstojijo ponekod v čistilnicah, ker odstranjujejo nečistoče iz celuloze, ki jih do sedaj ni bilo mogoče odstraniti ali ne popolnoma, to so predvsem specifično težje nečistoče: pesek in pa kratki snopiči vlaken, iveri, ostanki skorje in lika, kar vse vpliva negativno na čistočo celuloze in papirja. Za brezhibno obratovanje pa se moramo držati gotovih pogojev, ki morajo točno odgovarjati vsakokratnim prilikam. Če teh pogojev ne upoštevamo, potem je rezultat čiščenja mnogo slabši kot bi sicer lahko bil.

Centricleanerji delujejo tako, da snov vstopa tangencialno s pritiskom 2,5 do 3 atm v gornji del aparata, kjer dobi potrebno rotacijo, da se zaradi centrifugalne sile izločijo specifično težji delci na zunanji rob. Isto velja tudi za enako težke delce, ki pa so bolj zbiti, npr. iveri in grčke. Čista snov se zbira v sredini in ker je premer aparata proti koncu zmanjšan, je snov prisiljena, da se obrne navzgor in zapušča skozi zgornjo odprtino s pritiskom 0,5 atm napravo. Nečistoče pa potujejo ob steni navzdol in zapuščajo centricleaner skozi spodnjo odprtino, tako imenovano ikono.

Ločenje vlaken od nečistoč ni popolno temveč samo statistično in smo prisiljeni na kompromis. Če izpustimo skozi določeno kono več izmeta, bo zapuščala centricleaner skozi gornjo odprtino bolj čista snov, a je bo istočasno manj, oziroma, če zmanjšamo količino izmeta, bo dobre snovi več, toda manj čista bo.

Da bi se pa doseglo najboljši čistilni efekt pri najmanjši izgubi vlaken moramo upoštevati naslednje momente:

1. vstopni pritisk v centricleanerje
2. vstopno koncentracijo snovi
3. spodnji premer kone

Vstopni pritisk

Vstopni pritisk določa količino, brzino in čas zadrževanja snovi, ki pretoka aparat. Za povečano količino pretoka se zmanjšuje efekt čiščenja, vendar povišana rotacija pretehta ta faktor in zato daje povečani pritisk boljše čiščenje, toda povečani pritisk zahteva večjo porabo električne energije oz. je dražji. Volumen-sko razmerje med dobro snovjo in izmetom, pa praktično zavisi od pritiska.

Koncentracija snovi

Nizka koncentracija zmanjšuje količino snovi, vendar v redkejši snovi se tudi nečistoče lažje gibljejo, pa je zato čiščenje boljše. Poleg tega se poveča relativno del izmeta, ker se kon-

centracija snovi ne zmanjšuje v isti smeri kot pri dobri snovi tako, da se zopet volumenski odnos ne menja s koncentracijo snovi. Torej je ugodno za čistilni efekt v kolikor dopuščajo obratne prilike uporabljati čimvečji pritisk in čimmanjšo koncentracijo vendar s tem zmanjšujemo količino, to pa je največkrat osnovna zahteva.

Premer kone

Premer spodnje odprtine na koni nima praktično vpliva na samo ločenje nečistoče od dobre snovi, določa pa količino in kvaliteto izmeta in s tem seveda tudi čistočo snovi. Večji premer odvaja več nečistoč, s tem pa tudi več dobrih vlaken. Dobra snov je zato bolj čista, izgube na vlaknih pa večje. Seveda velja tudi to v obratnem smislu. Lahko zmanjšamo količino odpadnih vlaken na račun čistoče. Najbolj primeren premer se lahko določi le s poskusom in velja le za eno vrsto celuloze. Zato bomo morali uporabljati različne kone, npr. eno za topolo, drugo za smreko itd. V ustreznim uravnavanjem pritiska koncentracije in premera kone se lahko dosežejo optimalni pogoji.

Meritve količine so pokazale, da prve stopnje izdvajajo 13 do 16 % snovi kot izmet, da v drugi stopnji količina izmeta že zraste na 25—30 % in da zadnja stopnja izloča praktično polovico dovedene snovi v izmet. Vendar ta izmet vsebuje od 50—90 % nečistoč in v skupni količini pri smreki znaša 5—1 % pri topoli pa od 0,5—2 %.

Snov, ki gre skozi centricleanerje je praktično popolnoma čista. Čistilni efekt je torej odličen, vendar je pogostoma pojav, da so posamezne kone zamašene. Aparat je tako neizkoriščen in zato nečistoče potujejo v dobro snov.

Od naše nove sortacije, predvsem pa od centricleanerjev pričakujemo mnogo, in sicer, da bomo lahko začeli predelavati slabše čistšen les, predvsem pa še žagarske odpadke. V koliki meri nam bo uspelo, se bo videlo v prihodnjih mesecih. Na vsak način pa bomo z novo sortacijo naredili korak naprej pri realizaciji temeljne naloge našega obrata: iz manj lesa slabše kvalitete, čim več celuloze najboljše kvalitete.

RB

Počitniška praksa dijakov v obratu Vevče

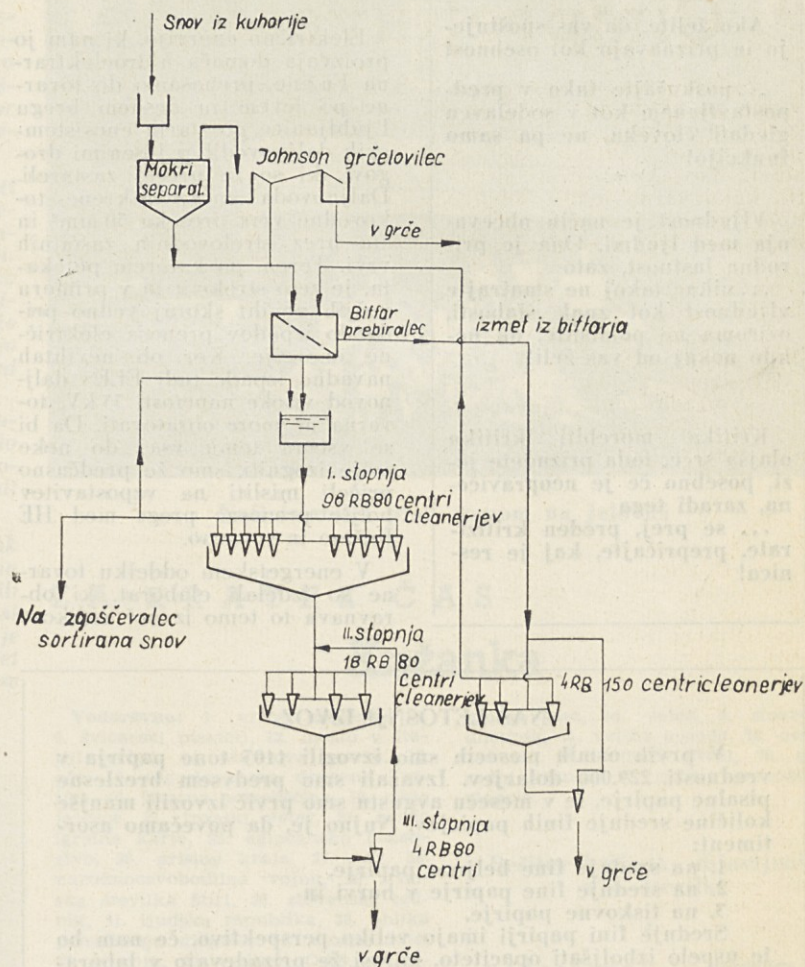
Podjetje vsako leto v času šolskih počitnic sprejema večje število dijakov srednjih strokovnih šol in študentov tehnične fakultete na obvezno počitniško prakso. Tu se bodoči strokovni kadri praktično uvajajo v proizvodne probleme in izpopolnjujejo v stroki, ki jo študirajo. Praksa je v večini primerov enomesečna. Za svoje delo prejmejo praktikanke tudi manjši denarne nagrade, ker se morajo v vseh primerih vključiti v proizvodnjo, kar je najboljši način, da se bodoči strokovni kader usposobi za delo v gospodarskih organizacijah, kajti šola jim da le temeljno strokovno izobrazbo.

Tako je letošnje počitniške prakticirale poleg študentov iz neobvezne prakse še 26 tistih iz obvezne in sicer:

iz papirne stroke	9
iz kemične stroke	7
iz električne stroke	4
iz strojne stroke	5
iz ekonomske stroke	1

S tem je podjetje delno zadostilo potrebam strokovnih šol, ki pošiljajo svoje gojence ob počitnicah na strokovno izpopolnjevanje.

Shema sortacije

Zakaj odpor proti teoretičnemu znanju?

Z določbami pravilnika o strokovnem izobraževanju in napredovanju v podjetju so predvideni pogoji za pridobivanje kvalifikacij, ki so potrebne za uspešno opravljanje dela na delovnem mestu, tako za fizičnega, kakor za umskega delavca. Cilj tega pravilnika pa ni bil toliko pridobivanje kvalifikacij, temveč pridobivanje znanja in strokovne sposobnosti. Tudi načela za določanje kandidatov za izobraževanje so urejena s pravilnikom. Žal pa je že precej časa zamujenega. Iz proizvodnje je v zadnjem času odšla v pokoj vrsta visoko kvalificiranih papirničarjev, strojevodij in pripravljavcev papirne snovi, tako da se danes že čuti vrzel ravno na teh, po značaju in strokovnosti, najbolj zahtevnih delovnih mestih.

Ko so prevzeli delo v roke mlajši, ni steklo kot bi moralo. Ni bila njihova krioda, vsaj v celoti ne. Vse »skrivnosti« pravih prijemov za pravilno delovanje strojev so starejši pred njimi skrivali. Niso jim razložili tistega »kako in zakaj«, ki mora biti pri delu strojevodij, kakor tudi na ostalih delovnih mestih vodilo vsega, in ki mora stalno lebdeči nad človekom naše stroke.

Več momentov je, zakaj je bilo tako. Malo iz ljubosumnja, malo iz strahu pred izpodrivanjem, ali pa iz povsem materialnih razlogov.

Bolezen na telesu opazimo po navadi prepozno, potem pa je treba pospešenega zdravljenja, večje skrbi. Tudi pri usposabljanju za strokovno delo pri nas je treba pohetiti, za kar pa je največja ovira zastarela miselnost prav tistih, ki bi jim hoteli pomagati do večje strokovnosti in boljšega znanja in s tem rešiti vprašanje strokovnega kadra.

V načrtu so daljši tečaji, ki naj bi jih obiskovali kvalificirani in visoko kvalificirani delavci iz proizvodnje, zlasti pa tisti, ki so nastopili na zahtevnejših delovnih mestih in še nimajo prakse in izobrazbe, ki je razvidna iz sistematiziranja delovnih mest.

Po pravilniku o strokovnem izobraževanju mora imeti vsak

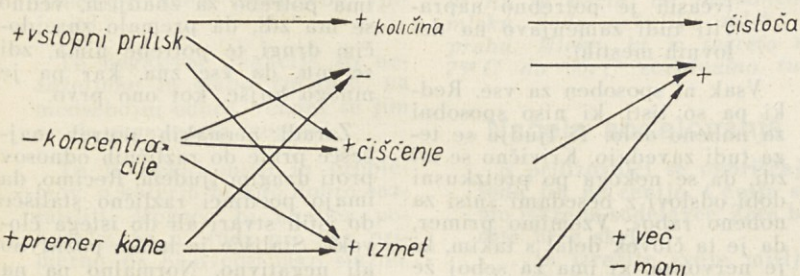
delavec ustrežno kvalifikacijo oziroma šolsko izobrazbo za delo, ki ga opravlja, ali pa si jo mora v najkrajšem času pridobiti. V nasprotnem slučaju ga lahko podjetje premesti na delovno mesto, ki ustreza njegovi kvalifikaciji (člen 7).

Podjetje je pripravljeno nuditi vsem materialno in ostalo pomoč pri njihovem napredku.

Drugačna pa je druga stran in prav nič pohvalna. V razgovorih z nekaterimi prizadeti smo naleteli na odpor proti vsakršnemu šolanju, češ: kaj mi pomaga vsa teorija, največ se bom naučil pri samem delu! Je pa tu vprašanje časa in pa načina učenja. Če že nekateri z vso silo zagovarjajo samo načelo prakse, naj jim omenimo, da je prav iz prakse znano, da so bolj redki tisti, ki bi zahtevnejše delo dobro opravljali brez predhodne izobrazbe, tako kot pa tisti z izobrazbo, za kar ni treba navajati primerov.

Bolj pohvalno bi bilo, če bi od posameznika ali oddelka, ali ekonomske enote prišla zahteva za obseg, globino in specializacijo teoretičnega in praktičnega znanja strojnega in drugega osebja, kot pa da to, na podlagi potreb, vsiljujemo posameznikom. Potreba po stalnem izpopolnjevanju znanja je ogromna in to tudi tistim članom kolektiva, ki mislijo, da že vse znajo. Ni dovolj, da ima eden ali drugi odločbo o delovnem mestu v rokah, tu je treba znanja, ki ga delovno mesto zahteva, da ne bo prepogosto prišlo do raznih problemov, bodisi upravnih, komercialnih in v našem primeru, perečih proizvodnih, za kar nam lahko služi primer na 1. pap. stroju, pa tudi na nekaterih drugih delovnih mestih.

Vprašanje dviga ravni izobrazbe vseh papirničarjev se že postavlja ostreje in povečanje izobrazbe moramo vzeti resneje. Skratka, potrebujemo ljudi, ki bodo znali upravljati s proizvodnimi stroji in napravami in znali napraviti papir, ki ga danes zahteva trg. Za tak zahtevnik pa moramo biti na mestu vsi od lesnega prostora pa tja do sortirne dvorane.

Načela sodelovanja

Ako želite, da vas spoštujejo in priznavajo kot osebnost

...poskušajte tako v predpostavljenem kot v sodelavcu gledati človeka, ne pa samo funkcijo!

*

Vljudnost je način občenja med ljudmi. Ona je prirodna lastnost, zato

...nikar takoj ne smatrajte vljudnost kot znak slabosti, oziroma ne pomislite, da nekdo nekaj od vas želi!

*

Kritika morebiti kritiku olajša srce, toda prizadete jezi, posebno če je neopravičena, zaradi tega

...se prej, preden kritizirate, prepričajte, kaj je resnica!

Razne variante prenosa električne energije iz HE Fužine v papirnico

Električno energijo, ki nam jo proizvaja domača hidroelektrarna Fužine, prenašamo do tovarne po levem in desnem bregu Ljubljane po starih enosistemskih daljnovodih z lesenimi drogovi, ki so že precej zastareli. Daljnovoda imata bakrene tokovodne vrvi preseka 50 mm² in sta brez strelvodnih zaščitnih vrvi. Teren, po katerem potekata, je zelo strelovit in v primeru večjih neviht skoraj vedno pride do izpadov prenosa električne energije. Ker ob nevihtah navadno izpade tudi ELES daljnovod visoke napetosti 35 kV, tovarna ne more obratovati. Da bi se vsemu temu vsaj do neke meje izognili, smo že predčasno pričeli misliti na vzpostavitev boljše prenosne proge med HE Fužine in tovarno.

V energetskega oddelku tovarne so izdelali elaborat, ki obravnava to temo iz več vidikov:

nov daljnovod samo po desnem bregu v leseni izvedbi oz. z železnimi jambori in varianta s kablovodom.

Če vzamemo lesene droge, bi bila cena novega daljnovoda nizka, vendar bi morali biti v tem primeru drogovni primerni in pravilno statično preračunani. Velja opozoriti še na naslednje: povprečna življenjska doba postavljenih drogov v Sloveniji znaša 12,5 let. Glede na poznavanje povprečne življenjske dobe lesa, primerne za lesene droge v elektrotehniki, moramo poudariti, da lahko v Sloveniji izjemno uporabljamo neimpregnirane plemenite kostanj pri gradnji DV za visoko napetost s sorazmerno dolgo življenjsko dobo 18 let. Zaradi rakastega obolenja v kostanju skoraj pa se bo moral čimprej posekati ves plemeniti kostanj v Sloveniji. Zaradi tega bomo vezani večidel samo na impregnirane smrekove in jelke les (okrog 85 %) in samo na 15 % borovega lesa. Zato se bo skupna povprečna življenjska doba lesenih drogov v Sloveniji hitro znižala od 12,5 let na 10 let, če se ne bo pravočasno potrebnih zaščitnih ukrepov za večjo zaščito lesa.

Če postavimo torej nov daljnovod v leseni izvedbi, bi bila to majhna investicija, vendar pa je vzdrževanje zelo drago. Kljub temu pa bi se izplačalo postavljati daljnovod visoke napetosti, ampak le v primeru, če bi s pomočjo kvalitetnega impregniranja dosegli povprečno trajnost lesenih drogov vsaj za 30 let.

Če se odločimo za postavitev DV z železnimi jambori, je to sicer enkratna investicija, vendar bi kljub zaščitni strelvodni vrvi prihajalo do izpadov ob hudih nevihtah ipd.

Nevšečnosti prenosa električne energije pri DV ene kot druge vrste so torej zaradi atmo-

sferskih vplivov na tokovodne vrvi, droge, jambore itd. V tokovodnih vrveh nastajajo atmosferske prenapetosti, ki škodujejo ostalim razdelilnim napravam.

Kablovodi so idealnejša stvar za prenos električne energije, saj so običajno položeni v zemljo in niso izpostavljeni atmosferskim nevarnostim, kar je ogromna pomena.

Če nastane v kablovodu okvara, jo je mogoče hitro ugotoviti, saj obstajajo danes instrumenti, ki nam pokažejo mesto napake, tako da ni več potrebno odkopavati dobršen del kableske trase in šele tako odkriti mesto okvare.

Energetski oddelk insistira na tem, da se izbere boljše možnost prenosa proizvedene električne energije iz HE Fužine v tovarno.

Zato bi bilo iz obratovalnih ozirov boljše odločiti se za varianto s kablovodom.

V informacijo navajamo še rekapitulacijo finančnih stroškov za posamezne variante:

A. DV v leseni izvedbi — 8 milijonov 402.785 din,

B. DV z železnimi jambori — 18.559.545 din,

C. Kablovod — 2 × (3 × 50 mm² Cu) 24.780.200 din.

Kot že omenjeno, so variante z daljnovodom manj zanesljive zaradi atmosferskih vplivov, kar nam povzroča krajše ali daljše zastoje papirnih strojev in drugih tovarniških obratov. Iz doslednih podatkov je bila zaradi izpadov električne energije skupnost oškodovana:

leta 1956:	2.995.776.— din
izguba na proizvodnji papirja	15.847.945.— din
izguba na proizvodnji lesovine	18.845.719.— din

leta 1957:	5.474.429.— din
izguba na proizvodnji papirja	15.867.850.— din
izguba na proizvodnji lesovine	19.542.279.— din

leta 1958:	20.447.988.— din
izguba na proizvodnji papirja	5.905.000.— din
izguba na proizvodnji lesovine	24.552.988.— din

leta 1959:	17.418.240.— din
izguba na proizvodnji papirja	15.750.000.— din
izguba na proizvodnji lesovine	31.168.240.— din

leta 1960:	15.436.512.— din
izguba na proizvodnji papirja	3.025.000.— din
izguba na proizvodnji lesovine	18.461.512.— din

leta 1961:	34.946.991.— din
izguba na proizvodnji papirja	20.900.000.— din
izguba na proizvodnji lesovine	55.846.991.— din

Iz navedenih podatkov je razvidno, da bi se nam kablovod hitro amortiziral, obenem pa bi se nam gornje izgube na proizvodnji papirja in lesovine ob-

čutno znižale, če bi čimprej vzpostavili tehniško utemeljeno in efektivno prenosno progo.

B. Č.

NAŠ LETOŠNJI IZVOZ

V prvih osmih mesecih smo izvozili 1103 tone papirja v vrednosti 229.000 dolarjev. Izvažali smo predvsem brezlesne pisalne papirje, le v mesecu avgustu smo prvič izvozili manjše količine srednje finih papirjev. Nujno je, da povečamo asortiment:

1. na srednje fine beljene papirje,
2. na srednje fine papirje v barvi in
3. na tiskovne papirje.

Srednje fini papirji imajo veliko perspektivo, če nam bo le uspelo izboljšati opaciteto, kar si že prizadevajo v laboratorijih in upamo, da bodo osvojili potrebno kvaliteto.

Za izvoz srednje finega papirja v barvi imamo zaključene pogodbe v večjih količinah, potrebno pa je doseči popolno enobarvnost teh papirjev. Zato smo naročili posebne barve iz Anglije. Za to vrsto papirjev se zanimajo največ kupci iz Zahodne Nemčije in Italije.

Možnost izvoza večjih količin tiskovnih papirjev je odvisen od osvojitve postopkov in nabave naprav za kondicioniranje. Nakup te naprave je že dovolila jugoslovanska banka za zunanjo trgovino.

Prepričani smo, da bomo do konca leta uspeli občutno povečati asortiment našega izvoza, s tem pa tudi izvozne količine.

Psihologija v industriji

Na seminarju za mlade tehnike in inženirje v Zagrebu so obravnavali več zanimivih tem. Med njimi se je piscu tega članka, ki se je tega seminarja udeležil, zdelo umestno spregovoriti nekaj besed o psihologiji v industriji.

V novejšem času se mnogo govori o industrijski psihologiji. Pri nas je to nekaj novega, vendar se je v nekaterih podjetjih v Jugoslaviji že uveljavila. Mogoče bi kdo štel za razmetavanje denarja, če bi podjetje plačevalo človeka, ki na prvi pogled ni produktiven. Če pa na kratko pogledamo probleme in naloge psihologije, pridemo do zaključka, da bi dober psiholog podjetju prihranil precej denarja. Zato nekaj besed o psihologiji.

Psihologijo lahko definiramo kot nauk o ponašanju človeka. Ona ne more biti samo nauk o duševnem življenju, ker vemo, da je notranjost človeka nekaj neotipljivega, nevidnega, nekaj brez dimenzij tj. nekaj, kar se ne da meriti. Danes so v psihologiji mogoče meritve (inteligence, spomin, znanje, brzine, reagiranje itd.). Torej psihologija ni več samo opisovanje doživljanja (>duševno stanje<), ampak se ukvarja z merjenjem raznih sposobnosti ljudi.

Metode znanstvene psihologije se bistveno razlikujejo od metod laične psihologije.

Glavne metode so: eksperiment, opazovanje in metoda testiranja. S temi metodami moremo objektivno dognati razne lastnosti in sposobnosti ljudi.

Laična psihologija se poslužuje naslednjih metod:

Grafologije — ugotavljanje značaja na podlagi rokopisa.

Frenologije — ugotavljanje sposobnosti, inteligence ali poštenosti človeka po obliki lobanja in izraza obraza (visoko čelo znak visoke inteligence, majhni, čokati ljudje so pogosto veseljaki).

Hiromantije — ugotavljanje prihodnosti po črtah na rokah (dlani).

Ker se metode znanstvene psihologije potrdile svojo vrednost in doslednost, je prišlo do uporabe psihologije na različnih področjih življenja.

Tako danes govorimo o psihologiji v:

armiji — selekcija vojske za poedine rodove vojske (piloti, šoferji, tankisti, služba veze itd.),

trgovini — psihologija kupca in prodajalca, psihologije za reklamo in propagando,

šolah — reševanje raznih problemov, na klinikah, v športu.

Posebno področje praktične psihologije je industrija in promet. Izkušnje v drugih državah kažejo veliko korist od psihologije, uporabljene v industriji.

Ako se naloga psihologije v industriji definira, kot dosežek maksimalne skladnosti človeka in njegovega dela, potem iz tega potegnemo lahko naslednje zaključke:

1. Analiza delovnega mesta

Analiziranje in ugotavljanje zahtev, katere postavlja delovno mesto človeku (sposobnost, vestnost, znanje itd.)

2. Selekcija

Izbira najboljših delavcev za opravljanje določenega mesta glede na sposobnost. (Pri delu pri papirnem stroju je potreben človek, ki zna hitro ukrepati

in je pri delu spreten). Selekcija naj bi bila na onem delovnem mestu, kjer je ponudba večja od iskanja. Posebno pa za mesta, ki so kritična za proizvodnjo in za nevarna delovna mesta.

3. Ocena osebj

4. Medsebojni odnosi

Zboljšanje medsebojnih odnosov dosežemo že z izobrazbo predpostavljenega in zasliševanja delavcev. Važno je, kaj mislijo delavci o predpostavljenem. Katere so njegove dobre lastnosti in katere slabe. Niso redki primeri, ko delavec izpolni anketni list z naslednjimi besedami: »Zelo dober, toda jaz mu ne verjamem ničesar več. Vsakemu vse obljubi, a redko tudi izpolni«, ali »ni odločen, koleba itd.« Delavec te stvari hitro opazi. To pa se da z izobrazbo odstraniti.

5. Odklanjanje poškodb in nesreč na delu z izpraševanjem grupe delavcev, ki so bili že pogostejše poškodovani.

6. Proučevanje trajanja dela, odmora pri delu, utrujenost itd. Nekatera teh področij so specifično psihološka (ocena ljudi, selekcija), a druga področja so vezana še na druge sodelavce (strokovnjake v podjetju). Na primer, analizo delovnih mest dela zdravnik, psiholog, inženir in delavec ter delovodja za nekatera delovna mesta.

KORISTI OBRATNE PSIHLOGIJE SO RAZLIČNE

1. Prihrani se čas, denar in energija (selekcija in vzgoja kadrov).

Včasih se da že predhodno ugotoviti, ali bo nekdo sposoben za neko delovno mesto ali ne. Pogosto zapazimo nesposobnosti šele po nekaj letih. V tem času je bilo za to vloženo že precej denarja, ali pa je pri tem trpela proizvodnja. Vodilni kader je

treba proučevati, kaksen naj bo njihov odnos do delavca, na kakšen način si človek ustvari avtoriteto in, če je potrebno, takšnega človeka, od katerega lahko kaj več pričakujemo, tudi bolje nagraditi. Vselej je treba premisliti, kaj se bolj izplača? Ali dati komu vse pogoje na delovnem mestu, da se bo tu dobro počutil in enako vračal, ali mu vse zagreniti, da bo postal njegov odnos do dela mlačen. Na delovnem mestu pa se moramo počutiti prijetno, saj tu preživimo skoraj tretjino svojega življenja.

2. Ustvarja se večje zadovoljstvo na delovnem mestu.

Naloga psihologa naj bi bila ljudi stalno zasliševati, zlasti v primerih, ko gre za nepravilnosti. Kje so vzroki, da nekdo zapusti delovno mesto? Človeka, ki zapusti delovno mesto ali podjetje, naj bi v vsakem primeru zaslišali. Taki ljudje vedo veliko povedati. Primer enega je dobra šola za drugič. Statistike so pokazale, da ni denar glavni vzrok, da nekdo zapusti delovno mesto ali podjetje. Vzroki so največkrat psihološke narave. Redki ljudje lahko prenašajo krivico, ali da se spoprijazijo s tem, da pač mora biti tako, ker si je nekdo nekaj v glavo vtepel itd.

3. Izboljšujejo se pogoji dela (včasih je potrebno napraviti tudi zamenjavo na delovnih mestih).

Vsak ni sposoben za vse. Redki pa so tisti, ki niso sposobni za nobeno delo. Ti ljudje se tega tudi zavedajo. Krivično se mi zdi, da se nekoga po preizkusni dobi odslovi z besedami »nisi za nobeno rabo«. Vzemimo primer, da je ta človek delal s takim, ki je nervozen, ki ima za seboj že trideset let prakse, ki vsa dela opravlja tako rekoč miže in da

mu mogoče po vrhu še simpatičen ni in da ga je zato zatožil delovodja, češ iz tega ne bo nikoli nič in podobno. Predpostavljeni pri tem gotovo ni mislil, da dotični podobnega dela mogoče še ni nikoli opravljal. Pametno bi ga bilo premestiti na drugo delovno mesto, z lepo besedo mu dati več volje, ga poučiti in postal bo dober delavec, stalni član kolektiva.

Predvsem pa bi bilo dobro osebo, ki pride na novo v podjetje, temeljito »izprašati«, se pozanimati o njegovi preteklosti, prejšnji zaposlitvi itd.

Dober psiholog bo iz pogovora z novo sprejetim marsikaj zvedel. Važno je tudi, kako novice sprejemamo. Način, ki se v zadnjem času izvaja v našem podjetju, je zelo dober. Novo sprejeti dobi občutek, da tovarna od njega nekaj pričakuje, da se zanj zanima itd.

Preprečevanje razdorov med ljudmi

So potrebe, ki so enake vsem ljudem: hrana, voda, zrak itd. Brez njih ni življenja. To so tako zvane biološke ali osnovne potrebe človeka. Vendar so tudi druge potrebe, ki niso pri vseh ljudeh enake. To so: stanovanje, zabava, šport, umetnost, znanje, potreba za ugledom itd.

To so tako imenovane sekundarne potrebe. Na primer: nekdo ima potrebo za znanjem, vedno se mu zdi, da premalo zna, dočim drugi te potrebe nima, zdi se mu, da vse zna, kar pa je mnogo hujše, kot ono prvo.

Zaradi neenakih potreb največje pride do različnih odnosov proti drugim ljudem. Recimo, da imajo poedinci različno stališče do istih stvari ali do istega človeka. Stališče je lahko pozitivno ali negativno. Normalno pa na stališče delavca do delovnega mesta vplivajo še drugi faktorji.

Iz dnevnika enotedskega počitka na Jelovici

Sobota: Sonce pripeka. V kombiju je prepil. Prepil hladila. Vendar lica žarijo. Zarijo od pričakovanja. V Ljubljani je po cestah gneča. Po dveh ali treh žvižgih prometnega milicnika se vendar prerinemo skozi mesto. Nekaj zabojev piva in ostalega provianta za boljšo poljo naložimo v Medvodah. Že nas stisnejo škofjeloški hribi. Iz oken hiš vidi se nageljni, pravi gorenjski. Na desni nad nami so Dražgoše, slava na vas iz medvojnih dni. Nekaj serpentin in avto se ustavi pred domom. Kričanje. Novi so prišli. Vsi nas nimajo časa sprejeti. Za domom je strašna bitka balinarjev. Kdo bo dobil za pol litra? Skozi okno iz sobe za goste se sliši: »Kontra srčnemu asu, ne«. Strašna borba. »Janez, ti imaš bunko! Na vratih se pojavi Mica. »Fantje, ste kaj lačni?« Ona skrbi za vse. Za otroke ima mleko, za starejše silce žganja. No, sprejem kaže dobro.

Razvrstitev v sobe poteka razburljivo. Ta bi rad sobo z razgledom na Triglav, oči pa tako, kjer bi se dalo zjutraj dolgo spati. Vsem je ugodeno, za zaspance pa posebno. Se izdatna večerja. Razlezli smo se po gozdovih. Jagode so lepo rdeče. En lonček za prvo silo pa malo belega vina in sladkor. Odlično pred spanjem. Ženske pripravljajo postelje, moški fantujejo okoli doma: »Dekle je na ortu plela...« Tranzistorjev k sreči ni. Se urico. Po strehi škrljajo polhi, za stenami lepo v tercali ali kvintah smrčijo možje in žene, vmes pa se sem pa tja oglašajo: »Mama, lulat!«

Nedelja: Skozi priprto okno so pridri jutranji sončni žarki, skozi lesen strop pa glas iz kuhinje: »Koliko časa pa bodo spali, zajtrk je že zdavnaj pripravljen.« Odličen je, še boljši in lepši pa je razgled na Triglav in okoliške hribe. Z vodo je treba varčevati. Veselje otrok je nepopisno. Ne bo se treba umivati.

Program je hitro napravljen. Otroci po palice za lok in puščice, žene pospravljajo postelje (tudi na dopustu je tako), možakarji partijo balinjanja za mali penkovec, čeprav ga popije žena. Kosilo. Po kosilu spanje ali pa tudi ne. Popoldne izlet na planino. Pot je lepa. Krvavi zvonce pozvajo. Planšarice so moderne, maslo in mleko pa dobro. Zvečer popolnoma prosta zabava. Lahko vsi skupaj, lahko pet ali šest, lahko pa tudi v dvoje. Važno je razpoloženje.

Ponedeljek: Za goram' grmi in se bliska. No, bomo pa doma. Na mize smo postavili šahe. Najmlajši so najbolj navdušeni. Črni je mat. Za revanžno partijo ni časa. Zunaj se je razvedrilo. Gremo. Nekateri po jagode, drugi k jezeru. Glavna skupina pa na Babji zob. Ni daleč. Manj kot dve uri hoda. Pot je zlozna, razgled odličan. Pod nami je Bohinjska dolina in Bled, vse kakor v skledi. Po dnu skleda pa mravlje, nekatere peš, druge z avtomobili, spet druge pa v gozdičkih. Na Babjem zobu se odpočijemo, pa tudi nazaj grede se usta-

vimo pri planšarskih kočah. Po žirek mleka osveži. Ko se vrne-mo v dom, smo prijetno utrujeni. Pridna Majdka, ki pomaga v kuhinji, že nosi na mizo. Strašno je gibčna in prijazna, vzor pridnega dekliča. Po kosilu je treba počitka.

Torek: Po Jelovici se klati medved samotar. Tako pripoveduje lovec, ki ga že več dni zalezuje. Pa je medved bolj prebrisan kakor lovec. Kadar je lovec na Jelovici, je medved na Ratitovcu in obratno. Raztrgal je že več telet. Tudi v našo kuhinjo smo dobili stegno teleta. Medved skrbi za nas.

Kdor ima fička, se je danes namenil na izlet v Bohinj ali celo na Pokljuko. Ceste so polne inozemcev, hodijo z avtomobili ali peš. Slovenija je lepa.

Sreda in četrtek: Vsak dan je lep na Jelovici. Odlična hrana, mir, kot da smo pustili živce doma. Kdorkoli je obiskal dom, je obljubil, da bo naslednje leto spet prišel. Plesa in toaletni, pač pa domačnost in nad vse prijetno bivanje. Mir, mir.

Počitek med izletom na Babji zob

Jogurt - bolgarsko kislo mleko

Jogurt je ena izmed vrst kislega mleka, produkt mlečno kislega prenjaja, ki ga povzročata bacil bulgaricus in mlečno kislilni streptokoki.

Z jogurtom uživamo koristne bakterije, ki tvorijo v črevesju mlečno kislino. Mlečna kislina pa uničuje škodljive črevesne bakterije, ki tvorijo v črevesnem kanalu toksine (strupene), ti toksini lahko izzovejo v telesu razne bolezni in so po teoriji laureata Nobelove nagrade Ilije Mečnikova tudi vzrok staranja pri človeku. Mečnikov je bil namreč prvi, ki je leta 1918 opazil, da je posebno v Bolgariji in Turčiji mnogo starcev (od 80—100 let), ki so v svoji prehrani uživali dosti jogurta. Jogurt je v teh krajih narodna pijača in si ga pripravljajo vsaka družina sama.

Mlečne kisline je v sirovem mleku 0,145 %, v jogurtu pa po sedmih urah 0,344 %.

V Franciji in Ameriki, pa tudi pri nas že proizvajajo jogurt industrijsko.

Kako pa ga pripravimo doma? Mleko je običajno kravje, v Bolgariji ovčje, v Južni Rusiji pa mleko oslice ali bivolice.

Mleko gospodinja zgosti na slabem ognju na $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{2}$ ali tudi na $\frac{1}{4}$ prvotne količine. To naredi zato, da bi mleko nekoliko zgostilo. Gostoto mleka pa lahko zveča tudi na ta način, da napadnemu mleku doda nekoliko mleka v prahu. Mleko, ki je segreto na 75°C do 80°C eventualno tudi

peč, ohladi na 45°C in mu doda kulturo jogurtnih mikrobov ali jogurtov kvasek. Vzame pol kavne žličke ali 2—3 cm³ na 1 liter mleka, a kadar delamo s kvasom, vzamemo 1 veliko žličko na 1 liter mleka. Bolgarski kmetje pa običajno segrejejo ovčje mleko na 80°C in v peč. Nato ga ohladi do 45°C , ki jo vzdrži v mleko pomočen prst (okoli 50°C), nato dodajo pasto sestavljeno iz zgoščenega jogurta, kateremu je primesten sterilni škrob. V Bolgariji pravijo temu »maja«. Inokulirane steklenice spravijo v lesene sode, v katerih je polna mladih ovc. Tu jogurt dozori v 4—6 urah.

Na Slovaškem imajo blizu Sliača velik ovčji kolhoz. Pastirji so se pobahali z jogurtom podobno, a zelo okusno mlečno pijačo, ki ji pravijo rinčica. Ovce imajo iz Makedonije.

Mečnikova teorija o vzrokih staranja je imela seveda tudi nasprotnike, vendar koristnost uživanja jogurta ni moč oporekati.

Uživanje jogurta je potrebno v vsakem primeru priporočati. Jogurt predstavlja tudi dietetično prehrano in tudi zdravilo. Zato se jogurt uživa tudi pri želodčnih katarjih, kroničnem zaprtju, čiru na želodcu in dvanaestniku, onetju žolčnih vodov in v rekonvalescenci. Posebno je jogurt priporočljiv v letnem času.

dr. B. M.

Sodelovanje ni ulica, v kateri se odvija samo enosmerni promet. Vi sodelovanje pričakujete od drugih in zato

...pokažite, da ste tudi vi voljni sodelovati, pa bodo to vaši sodelavci in predpostavljeno gotovo znali ceniti.

Načela sodelovanja

S prilizovalci se okoriščajo, toda jih ne cenijo. Cenijo samo iskrene sodelavce. Zato bodite brez skrbi

...in izrazite svoje mišljenje. Če je opravičeno, ga tudi zastopajte.

Naši izletniki pred domom na Jelovici

ZA KRATEK ČAS

Križanka

Vodoravno: 1. vrsta maščobe, 6. 6. švicarski pisatelj, 12. mesto v Italiji (orig.), 14. Murnova pesem, 15. oče, 16. jugoslovanska denarna kratica, 18. šivalna potrebščina, 19. ribje jajčece, 21. tropski veter, 23. barva igralne karte, 25. egipčansko božanstvo, 26. prislov kraja, 27. rod, 28. narodnoosvobodilna vojna, 29. rimska številka štiri, 30. slovenski tednik, 31. ljudska republika, 33. oblika pomožnega glagola, 34. moško ime, 37. številnik, 39. voditelj OAS, 40. to-novski način, 42. jezen, 43. prebivavec azijskega polotoka, 44. stene, 46. reka v Nemčiji, 48. okrasna ptica, 50. športno društvo v Zasavju, 52. prebivavec evropske države, 54. rezultati iskanja, 56. ime črke, 57. barvna kovina, 59. grška črka, 60. gibanje, 62. vrsta zabavne prireditve, 63. zvok, 64. bivališče, 65. opis, 67. soglasnik in samoglasnik, 68. dva soglasnika, 69. oblika glagola »dajati«, 70. poljska cvetlica, 72. oseba iz mitologije, 74. čistilno sredstvo, 75. pripadnik indijanskega plemena, 77. naprava za pridobivanje soli, 78. največji rudnik živega srebra, 79. špansko žensko ime.

Navpično: 1. pokrajina v ZSSR, 2. tropska papiga, 3. glasbena znamenja, 4. posejstvo, 5. predlog, 7. narodna banka, 8. električno nabit delec, 9. zvižaja, 10. tovarna v Kamniku, 11. surovina za izdelavo papirja, 13. otok v Jadranu, 16. pisec »Božanske komedije«, 17. hitra, 20. osvežujoča pijača, 21. številnik, 22. katran, 24. prodajno blago, 32. mesto v Italiji, 35. del pohištva, 36. glodavec, 38. nikalica, 39. država v Afriki, 41. ne delaven, 42. trenutek, 45. mesto v južni Afriki, 47. otok v Jadranu, 49. sin Tidea, kralja v Argosu na Peloponezu, 51. uboj, 52. fiksno sredstvo pri izdelavi papirja, 53. pesnik moderne, 5. kraj na Stajerskem, 57. moški pevski glas, 58. tovarna koles v Ljubljani, 61. majem z glavo, 64.

moško ime, 66. veter, 9. slovenski dnevnik, 71. velika posoda, 73. osebni zaimek, 74. domača žival, 76. podredni veznik, 77. oblika pomožnega glagola.

Rešitev križank, objavljenih v 4. številki

I.

Vodoravno: 1. Medvode, 3. osreden, 9. Rt, 10. ko, 11. senčnat, 14. Etienne.

Navpično: 1. Morse, 2. estet, 3. dr., 4. Vevče, 5. od, 6. dekan, 7. enote, 12. ni, 13. n. n.

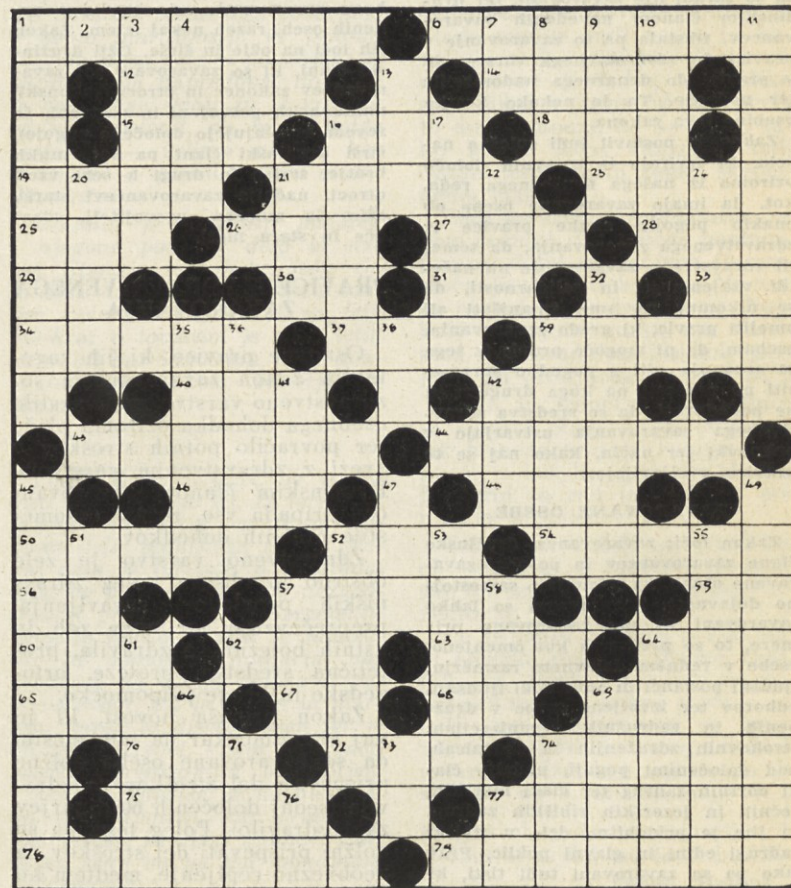
II.

VODORAVNO: 1. Celovec, 6. Medvode, 12. Erik, 14. Anam, 15. vem, 16. vas, 18. osa, 19. Utah, 21. Cerar, 23. 25. Lir, 26. med, 27. Don, 28. idr, 29. os, 30. rn, 31. jk, 33. re, 34. zaman, 37. one, 39. Salaj, 40. non, 42. iks, 43. Madrid, 44. kratko, 46. reč, 48. ali, 50. lonec, 52. ter, 54. Prenj, 56. os, 57. menih, 59. as, 60. ven, 62. bas, 63. nem, 64. krt, 65. Elan, 67. ol, 68. kj, 69. urar, 70. gor, 72. Ada, 74. udavi, 75. etan, 77. stavec, 78. Celebes, 79. Ita Rina.

REŠITEV IZPOLNJEVALKE OBJAVLJENE V 4. ŠTEVILKI

1. porok	6. cvenk
2. Arizona	7. Evropa
3. prsa	8. list
4. inspiracija	9. vodarina
5. robida	10. lasnica

Če ste zapisali pravilne besede in vpisali v označene kvadrate prvo in četrto črko vsake besede, ste lahko prebrali od zgoraj navzdol imena treh naših delovnih proizvodov in sicer: PAPIR, CELULOZA, PINOTAN.

Negativne reakcije

Agresija — delavec vzkipi in napade predpostavljene z neprimernimi besedami.

Substitucija — delavec zamenja prvotni cilj z drugim, kateri mu je dosegljiv. Na primer: zahteva večjo plačo, odide v ambulant ali pa zahteva premestitev v drugi oddelke.

Regresija — Delavec se potegne vase in se ponaša kot otrok (meče predmete okoli sebe, vpije itd.).

Te negativne reakcije so nezaželene in slabo vplivajo na medsebojni odnos, vendar se jim ne da popolnoma izogniti.

To je nekaj misli in problemov, o katerih bi bilo dobro razmisliti. Mogoče bi analiza pokazala, če ni tudi pri nas primerno, da bi uvedli tako službo.

Bogovič

Nekaj značilnosti novega zakona o zdravstvenem zavarovanju

Zvezna ljudska skupščina je na svojem zasedanju, dne 23. maja 1962 med drugim sprejela dva zelo pomembna zakona, in sicer zakon o zdravstvenem zavarovanju in zakon o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja. Oba zakona sta bila objavljena v 22. številki Uradnega lista FLRJ in sta začela, razen nekaj izjem, veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu, to je 8. junija 1962. Vsebinsko obeh zakonov ureja nadaljnji razvoj socialnega zavarovanja. Zakona prinašata precej novosti, ki jih doslej nismo poznali v zdravstvenem zavarovanju s tem, da spreminjata precej razmerij, ki se tičejo posameznih zavarovancev kakor tudi gospodarskih organizacij, ko določata obema nove obveznosti oziroma dolžnosti, obenem pa jasno, tudi nove pravice.

Oba omenjena zakona sta precej obširna. Zato se bomo na tem mestu seznanili z nekaterimi posebnostmi oziroma značilnostmi zakona o zdravstvenem zavarovanju.

Zakon o zdravstvenem zavarovanju ni nekaj bistveno novega niti po obliki niti po vsebini, kar bi doslej v sistemu socialnega zavarovanja v naši družbeni ureditvi ne poznali. Nasprotno, zdravstveno zavarovanje je bilo že pred izidom novega zakona močno uzakonjeno, saj smo že doslej imeli to področje urejeno s posebnim zakonom, ki je izšel leta 1954 in ki se je imenoval »Zakon o zdravstvenem zavarovanju delavcev in uslužbencev«. Ta zakon je seveda v marsičem zastarel. Najvažnejše je namreč, da smo po izidu tega zakona pa do novega doživeli temeljite spremembe na področju delovnih razmerij, pokojninskega zavarovanja in invalidskega zavarovanja. Iz mednjih razmerij smo prešli na nagradjevanje po delu: namesto bivše plače prejemamo osebne dohodke. Prav razlika med plačo in osebnim dohodkom je povzročala velike težave in nasprotja med starim zakonom o zdravstvenem zavarovanju in novo nastalimi načeli o delitvi po delu. Seveda je bilo tudi drugih pomanjkljivosti, ki niso bile več v skladu z našim družbenim razvojem. Žal, da celotnega razvoja našega socialnega zavarovanja, predvsem seveda zdravstvenega od osvoboditve pa do danes na tem mestu ne moremo opisovati, niti ga ne moremo primerjati z zdravstvenim zavarovanjem, ki je veljalo v bivši Jugoslaviji. Medsebojna primerjava bi bila brez dvoma zelo zanimiva, kajti šele s primerjavo bivših in sedanjih pravic iz socialnega zavarovanja bi spoznali, kakšen ogromen korak smo napravili in dosegli na tem področju. Te pridobitve znamo včasih kaj malo ceniti. Zdi se nam namreč same po sebi umevne, z eno besedo rečeno: tako pač mora biti. Teh pravic je namreč tudi toliko, da jih prav tako na tem mestu v celoti ne moremo zaeti.

Ob izidu novega zakona o zdravstvenem zavarovanju se moramo seznaniti z njegovimi najosnovnejšimi določbami, s katerimi se skoraj vsak dan srečujemo. Osnovno znanje teh predpisov spada danes že v splošno izobrazbo vsakega zaposlenega človeka. Ki je glede na njegovo delovno razmerje obvezno zavarovan in ga zakon zato imenuje »zavarovanec«.

Zakon o zdravstvenem zavarovanju zagotavlja zdravstveno zavarovanje predvsem osebam v delovnem razmerju in tudi drugim osebam, ki opravljajo določene dejavnosti ali imajo določeno svojstvo, to je tako, da so zaradi nje zavarovani, ter družinski članom navedenih zavarovancev. Obstaja pa to zavarovanje in pravici do zdravstvenega varstva in v pravici do denarnega nadomestila ter podpore. To je nekako kratka vsebina tega zakona.

Zakon je postavil tudi splošna načela, ki izvirajo iz ustavnih določb oziroma iz našega družbenega reda, kot, da imajo zavarovane osebe ob enakih pogojih enake pravice iz zdravstvenega zavarovanja, da temelji zdravstveno zavarovanje na načelih vzajemnosti in solidarnosti, da se nikomur ne sme zmanjšati ali omejiti pravic, ki gredo zavarovanim osebam, da ni mogoče pravic iz tega zavarovanja niti s pogodbo spremeniti ne prenesti na koga drugega in ne podedovati, da se sredstva zdravstvenega zavarovanja ustvarjajo s prispevki ter način, kako naj se te pravice uveljavljajo.

ZAVAROVANE OSEBE

Zakon loči: zavarovance, družinske člane zavarovancev in posebej zavarovane osebe, ki opravljajo samostojno dejavnost. Zavarovanci so lahko zavarovani za vse zavarovane primere, to so predvsem kot omenjeno, osebe v rednem delovnem razmerju, ljudski poslanci in odborniki ljudskih odborov ter izvoljene osebe v družbenih in zadržinskih organizacijah, strokovnih združenjih in zbornicah, pod določenimi pogoji, nadalje člani obrtnih združenj ter člani morskkih, rečnih in jezerskih ribiških združenj, ki jim je pridobitno delo v ribiški zadruzi edini in glavni poklic. Prav tako pa so zavarovani tudi tisti, ki delajo najmanj polovico predpisane-

ga rednega delovnega časa, in jugoslovanski državljani, ki so v tujini, ter so v rednem delovnem razmerju pri jugoslovanskih organizacijah ali v gospodinjstvih takih zavarovancev, ali pa so zaposleni pri tujih organizacijah oziroma delodajalcih po posebnem sporazumu in če obdržijo svojstvo oseb, ki so v delovnem razmerju v Jugoslaviji.

Za vse zavarovane primere so tudi zavarovani vajenci in učenci strokovnih šol s praktičnim poukom, osebe na šolanju, strokovni izpopolnitvi ali po diplomskih študijih, ki so zaradi tega prekinili delovno razmerje in če v tem času dobivajo štipendijo, štipendisti na praktičnem delu v drugih organizacijah, preden sklenejo pri dajavcu štipendije delovno razmerje, da se tam strokovno usposobijo in izpopolnijo, osebe na prostovoljni praksi (volonterji), če delajo poln redni delovni čas, ter nezaposleni, če so se v določenem roku (60 dni) in pod določenimi pogoji priglasi pristojnemu zavodu za zaposlovanje delavcev.

Prav tako so zavarovani tudi učenci strokovnih šol in gimnazij, kadar so na proizvodnem delu ter študenti višjih šol, visokih šol, fakultet in umetniških akademij, kadar so na obvezni praksi v organizacijah, nadalje osebe, ki se udeležujejo mladinskih delovnih akcij v zvezi s predpisi o invalidskem zavarovanju, osebe na organiziranih javnih delih, če delajo najmanj šest ur na dan in osebe na predvoškem pouku — na taborjenju.

Za vse primere so zavarovani tudi upokojeanci (invalidski, osebni, družinski), uživavci časne invalidnine ter osebe in družinske pokojnice, uživavci stalne državne podpore, jugoslovanski državljani, ki dobivajo pokojnino in invalidnino izključno od tujega nosilca socialnega zavarovanja, dokler živijo v Jugoslaviji, razen če ni v mednarodnih pogodbah drugače določeno, upokojeanci, ki dobivajo pokojnino iz tuine, če imajo po mednarodnih pogodbah pravico do zdravstvenega zavarovanja, dokler živijo v Jugoslaviji.

Pod določenimi pogoji so za vse primere zavarovani tudi tuji državljani, če so v Jugoslaviji in tu zaposleni ali v določenem svojstvu, če tako določa mednarodna pogodba in podobno.

Nekateri zavarovanci so zavarovani le za poškodbo in bolezen kot posledico nesreče pri delu in za obolenje za poklicno boleznijo, kot na primer: osebe, ki so v delovnem razmerju, pa delajo manj kot polovico rednega delovnega časa, začasno delovno razmerje itd. Glede družinskih članov je povedati to, da izvirajo njihovo zavarovanje od spredaj navedenih oseb, razen nekaj izjem. Zakon jih loči na ožje in širše. Ožji družinski člani, ki so zavarovani so: zavarovancev zakonci in otroci (zakonski, nezakonski, posvojeni in pastorki, če seveda izpolnjujejo določene pogoje), širši družinski člani pa so: vnuki, bratje, sestre in drugi k sebi vzeti otroci, nadalje zavarovancevi starši, oči in mačeha, posvojitelji, stari oči in stara mati.

PRAVICE IZ ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA

Osnovne pravice, ki jih zagotavlja zakon zavarovancem so: zdravstveno varstvo, nadomestilo osebnega dohodka oziroma plače ter povračilo potnih stroškov v zvezi z zdravstvenim varstvom. Družinskim članom zavarovancev pripada vse, razen nadomestila osebnih dohodkov.

Zdravstveno varstvo je zelo obširno in obsega poleg zdravniških pregledov, zdravljenja, preprečevanja ter nege zob in ušnih bolezni, še zdravila, protetična sredstva, proteze, ortopedske in druge pripomočke.

Zakon prinaša novost, ki jo naj omenimo kar na tem mestu, da so zavarovane osebe dolžne prispevati del stroškov za zdravila (sedaj določenih 60 dinarjev za 1 zdravilo). Poleg tega pa so dolžni prispevati del stroškov za neobvezno cepljenje, medtem ko je obvezno cepljenje brezplačno.

Med zadržanostjo z dela je lahko zavarovanec začasno popolnoma nezmožen za delo, oziroma je deloma zmožen za delo tako, da ga opravlja s skrajšanim delovnim časom. Podjetje je v tem primeru dolžno zavarovancu preskrbeti tako delovno mesto. Tega je oproščeno le, če upravni organ občinskega ljudskega odbora, ki je pristojen za delo, ugotovi, da pri podjetju sploh ni ali določen čas ni možnosti za delo s skrajšanim delovnim časom. V navedenih primerih se bo torej podjetje, če bo smatralo, da takega delovnega mesta ni, dolžno obračati na pristojni občinski upravni organ, ki bo tako ugotovitev moral izvesti.

Nadomestilo osebnega dohodka gre praviloma zavarovancu od dneva zadržanosti pa vse dotlej, dokler ta traja, če ni kaj drugega določeno. Važna je določba, da nima zavarovanec pravice do nadomestila za čas, ko je odsoten z dela, če se v delovnem času obrne za zdravniško pomoč, lahko pa bi jo iskal oziroma dobil izven delovnega časa, razen če zdravnik potrdi, da je bila ta pomoč upravičena.

Najčese se dogaja, da delavci ne poznajo pravic, ki jim pripadajo po zakonu o zdravstvenem zavarovanju, kadar jim preneha delovno razmerje. Kdor je namreč pred prenehanjem delovnega razmerja izpolnjeval pogoj predhodnega zavarovanja, ima pravico do nadomestila do osebnega dohodka, če postane nezmožen za delo v tridesetih dneh od prenehanja delovnega razmerja ali druge dejavnosti in če se je v tem roku prijavil pristojnemu zavodu za zaposlovanje delavcev. Tudi začasno brezposelnim ob določenih pogojih pripada nadalje izplačevanje nadomestila, če so postali v tem času nezmožni za delo.

Zavarovanec pa v določenih primerih nima pravice do nadomestila oziroma jo izgubi. To se bo zgodilo takrat, če si nalašč povzroči nezmožnost za delo, če namenoma preprečuje ozdravljenje oziroma usposobitev za delo, če se brez opravičenega vzroka ne odzove vabilu na določeni zdravniški oziroma komisijski pregled, če dobiva med bolezenskim dopustom osebni dohodek ali se ukvarja z gospodarsko dejavnostjo. Tudi v primeru, da se zavarovanec med boleznijo ne podvrže določenemu zdravljenju, razen če ni za to potrebna posebna privolitev, nima pravice do nadomestila osebnega dohodka, dokler se ne ravna po danih nalogah. Nadomestilo osebnega dohodka seveda ne gre zavarovancu za tisti čas, ko prestaja kazen zapora ali strogega zapora.

Že v začetku smo povedali, da so bile doslej največje težave glede višine nadomestila. Osnova za določitev nadomestila po prejšnjem zakonu je namreč bilo povprečje plač s stalnimi dodatki za delo v rednem delovnem času, izplačanih v zadnjih treh mesecih pred nastopom primera s tem, da se del plačila, ki ga je podjetje naknadno razdelilo (dobiček) ni vzelo v osnovo za nadomestilo.

Novi zakon pa je določil, da je osnova za nadomestilo povprečni mesečni znesek osebnega dohodka, ki je bil zavarovancu izplačan v določenem obdobju, preden je nastopil primer, ki mu daje pravico do nadomestila. Povprečni znesek določenega obdobja se ravna po tem, kako podjetje obračunava čisti dohodek in izplačuje osebni dohodek. Če to dela mesečno, se vzame trimesečno povprečje izplačanega osebnega dohodka. Ravno tako velja trimesečno povprečje v primeru, če podjetje obračunava čisti dohodek in izplačuje osebni dohodek po letnem obračunu, tedaj se vzame za osnovo povprečni osebni dohodek, izplačan za prejšnje leto. Tako je vprašanje osnove rešeno na najpravičnejši način, upoštevajoč tudi krajša obdobja v določenih primerih, če je za zavarovanca to ugodnejše (npr., kjer podjetje letno obračunava osebni dohodek, se lahko vzame trimesečno povprečje). Če je trajalo za-

varovanje manj kot tri mesece, se vzamejo kot osnova prejemi, izplačani za tiste dni, za katere jih je zavarovanec v tem obdobju prejel. Vprašanje: ali naj se obračunava tudi tako imenovani dobiček (dohodek nad tarifno postavko itd.) ali ne, in za katera obdobja, je s tem odpadlo.

Zakon prinaša tudi spremembe glede višine nadomestila. Doslej je veljalo, da znaša nadomestilo le 80 % za prvih sedem dni, 90 % pa po sedmih dneh oziroma 60 % za prvih sedem dni, 70 % pa po sedmih dneh, če zavarovanec ni bil zavarovan do dneva nastopa primera brez presledka šest mesecev ali s presledki dvanajst mesecev ali s presledki dvanajst mesecev pa velja, da znaša nadomestilo za prvih sedem dni 80 % od osnove, od osmega do šestdesetega dne 90 %, od enainšestdesetega dne izostanka z dela dalje pa 100 %, če zavarovanec izpolnjuje pogoj predhodnega zavarovanja, preden je nastal primer. Kolikor pa tega pogoja ne izpolnjuje, mu pripada za prvih sedem dni 60 %, od osmega do šestdesetega dne 70 %, nato pa tudi 100 % od osnove.

Od prvega dne dalje gre zavarovancu nadomestilo osebnega dohodka, ki znaša 100 % od osnove, če je nastopila začasna nezmožnost za delo zaradi nesreče pri delu ali poklicnega obolenja, vajencem in učencem strokovnih šol s praktičnim poukom in tistim zavarovancem, ki so določeni za spremljevalce bolnikom.

Pripomniti je še, da ima zavarovanec, ki dela med začasno delovno nezmožnostjo skrajšan delovni čas, pravico do nadomestila za tisti čas, ko ne dela, in še do razlike, če je osebni dohodek, ki ga dobi v skrajšanem delovnem času, manjši od ustreznega dela nadomestila.

Višina nadomestila osebnega dohodka med porodniškim dopustom je ostala ista, kot doslej, to je 100 %, če je bila zavarovanka neposredno pred porodom zavarovana brez presledka najmanj šest mesecev ali s presledki v zadnjih dveh letih najmanj 12 mesecev, sicer ji pripada 80 % od osnove. Glede same osnove pa je povedati to, da se računa povprečje in ne samo tarfna postavka brez dobička, kot je bilo to po prejšnjem zakonu. Novi zakon priznava nadomestilo, če je zavarovanka po presoji zdravnika nastopila porodniški dopust prej kot 45 dni pred porodom. Tega določila v dosedanjem zakonu ni bilo in je bilo glede tega več sporov.

Zavarovanka, ki mora v času porodniškega dopusta v zdravstveni zavod, v katerem ima preskrbljeno nastanitev in prehrano, ima kljub temu pravico do celotnega nadomestila brez odtegljajev, je drugače kakor je to v primeru ostalih bolnikov, ki se zdravijo v takih zavodih. Tem se namreč zmanjša nadomestilo za 40 % (dobe le 60 %), če nimajo družinskih članov, ki bi bili na podlagi njihovega zavarovanja zavarovani, za 20 % se zmanjša tistim, ki imajo enega, za 10 % pa, če imajo dva taka člana (prejmejo torej le 80 % oziroma 90 %). Zavarovancu, ki ima tri ali več družinskih članov, se nadomestilo ne zmanjša.

Potni stroški, ki grede v določenih primerih zavarovanim osebam (če jih zdravstveni zavod, posamezni zdravnik, zdravniška komisija ali zavod za socialno zavarovanje napoti ali pokliče v drug kraj, v zvezi z zdravstvenim zavarovanjem, ali morajo potovati iz kraja zaposlitve k najbližjemu zdravniku ali v najbližji zdravstveni zavod), obsegajo povračilo prevoznih stroškov in povračilo za stroške prehrane in nastanitve med potovanjem in prebivanjem v drugem kraju.

PREJEMKI OB ROJSTVU OTROKA IN OB SMRTI ZAVAROVANIH OSEB

Novi zakon je tudi na tem zavarovalnem področju prinesel spremembe. Določil je namreč, da imajo zavarovanci, ki so zavarovani za vse primere, pravico do podpore za opremo vsakega novorojenega otroka (zavarovanke, zavarovanec ob porodu svoje žene, če je zavarovana kot

njegov družinski član oziroma ob porodu katerekoli ženske, ki je zavarovana kot njegov družinski član, če neposredno pred otrokovim rojstvom izpolnjuje pogoj predhodnega zavarovanja). Ta pravica ni več vezana na šest mesečni oziroma dvanajst mesečni rok zavarovanja.

Novost novega zakona je tudi v tem, da gre podpora za opremo otroka, ki se rodi v 10 mesecih od zavarovanceve smrti oziroma po razvezi zakona z zavarovancem, ki ima pravico do te podpore, za nezakonskega otroka zavarovanca, ki je očetovstvo priznal ali je bilo to sodno ugotovljeno, za posvojene otroka, starega do 6 mesecev, če podpora zanj ni bila že izplačana.

Ob smrti zavarovanih oseb pripada zavarovancem za družinskega člana pravica do pogrebne, če pa umre zavarovanec sam, pa imajo njegovi družinski člani pravico do pogrebne in posmrtnine. Pravica do pogrebne gre praviloma vsakomur, ki pokoplje zavarovanca ali za zavarovancevega družinskega člana tudi tedaj, če je ta umrl v tridesetih dneh od prenehanja delovnega razmerja ali druge dejavnosti oziroma svojstva.

Družinski člani, ki jih je zavarovanec, upokojenec ali invalidski upokojenec, uživavec oskrbnine ali časnega nadomestila po zakonu o invalidskem zavarovanju preživljal, imajo pravico do posmrtnine tj. do enkratnega mesečnega nadomestila v višini osnove za nadomestilo osebnega dohodka oziroma enomesečne pokojnine, oskrbnine ali časnega nadomestila.

PROSTA IZBIRA ZDRAVNIKA IN ZDRAVSTVENEGA ZAVODA

Novi zakon znova uzakonja pravico, da imajo zavarovane osebe prosto izbiro zdravnika in zdravstvenega zavoda (bolnišnice), na katerega se nameravajo obračati. Na ta način se lahko izbere le posameznega zdravnika, če že v samem zakonu ali pa v predpisih komunalne skupnosti socialnega zavarovanja ni drugače določeno. Prosta izbira zdravnika je bila že uzakonjena v splošnem zakonu o organizaciji zdravstvene službe leta 1960, je to določil republiški zakon o zdravstvenem varstvu in organizaciji zdravstvene službe (čl. 29) in leta 1961. Vendar se ta oblika ni popolnoma uveljavila, tako da so prišle te določbe v novi zakon o zdravstvenem zavarovanju in to celo z dodatkom, da se bodo začele uporabljati šele od 1. januarja 1963. leta dalje.

NOVE OBVEZNOSTI

V pričujočem pregledu značilnosti novega zakona o zdravstvenem zavarovanju smo se lotili le najbolj perečih vprašanj, s katerimi se moramo nujno seznaniti. Izgleda, da gre za same pravice. Res je, da nam je ta zakon prinesel zares mnogo novih pravic, vendar pa nam nalaga tudi nove dolžnosti, da s sredstvi socialnega zavarovanja kakor tudi s svojimi lastnimi, ki jih kot sami zavarovanci ali kot gospodarska organizacija vlagamo v te namene, čim bolj skrbno ravnamo in da jih po nepotrebnem ne razmetujemo. V določenih primerih bomo morali sami kot zavarovanci prispevati določeni delež za stroške zdravstvenega zavarovanja. Splošno znana pa je tudi sprememba, ki bo začela veljati od 1. januarja 1963, da izplačuje za prvih trideset kole-darskih dni organizacija, kjer je zavarovanec zaposlen in sicer na račun posebnih sredstev organizacije. Če ta sredstva ne bodo zadoščala, jih bodo morali zavarovanci sami zagotoviti iz svojih čistih osebnih dohodkov.

Ob taki obremenitvi vsakega posameznega člana kolektiva, pa je naša dolžnost, da budno pazimo na tiste, ki bodo namerno hlinili bolezen in delali neopravičljive izostanke na račun zdravstvenega zavarovanja in s tem manjšali oziroma po nepotrebnem celo izčrpali omenjeni sklad, to je tisti denar, ki je namenjen le resničnim, nikakor pa ne navideznim bolnikom.

Jože Polanc

Odšli so v zasluženi pokoj

Pravijo, da kar je nujno ni težko, vendar je bilo težko slovo od 11 ljudi, ki so se zadnja dva meseca poslovili od podjetja, da bi se v jeseni svojega življenja odpočili od dolgoletnega dela. Poleg ostalega posvečamo vsakemu posebej še nekaj vrstic v zahvalo za vse, kar so prispevali kolektivu, zlasti pa za strokovno delo, ki so ga prav vsi opravljali vestno in marljivo, čeprav so morali dostikrat pozabiti na osebne težave, in dati prednost zahtevam stroja, oziroma delovnega mesta. Vsem in vsakemu posebej želimo še mnogo let življenja v zdravju in zadovoljstvu.

FRANC ZUPANČIČ nam ni znan samo kot star član kolektiva, temveč tudi kot marljivo delavec na raznih področjih, posebno pa ga bo pogrešalo gasivsko društvo, kjer je bil vseskozi aktiven.

Franc Zupančič

V tovarno je vstopil že leta 1920. Zaposlil se je pri črtnih strojih, kjer si je po triletni učni dobi pridobil poklic črtavca in pozneje napredoval v predčrtavca in nazadnje za nadzornika ročne dodelave papirja. Svoje delo je prekinil le za 2 leti in pol, ko ga je okupator, kot mnoge druge člane naše narodne družine, odpeljal za žico v taboriščih na Rabu in Dachau. Po vrnitvi iz internacije ni delal samo na svojem delovnem mestu, izkazal se je tudi kot dober družbeno-političen delavec.

Po upokojitvi se namerava še zaposliti, ker kakor pravi, pri dobrem zdravju in počutju bi mu bilo preveč dolgčas, češ da ni vajen držati rok križem. Tudi mi mu želimo, da bi svoj dolgčas še dolgo preganjal na ta ali oni prijeten način.

IVAN PODOBNIK — je že leta 1919 začel delati pri nas. Ko je več let delal na različnih delovnih mestih, je prevzel delovno mesto voznika akumulatorskega voza, ki ga je upravljal celih 17 let, nato pa je bil pomočnik holandskega mlinarja in nazadnje mlinar papirne snovi. Vse skozi je bil tudi zvest član gasivskega društva in tudi to humano delo dobro opravljal.

Ko smo ga obiskali doma, sem bil presenečen nad njegovo ljubeznijo do gojitve ribic v akva-

Ivan Podobnik

riju in do malih ptic pevk. V prostem času, kakor pravi, se bo še naprej ukvarjal z njimi, obenem pa rezljal s preprostim orodjem, žepnim nožem, lesene figurice, ki jih je nekaj že pokazal. Bile so prav lične. Kot pravi, bo tudi malo pogospodinjil, ker žena je še vedno zaposlena.

Vsem, zlasti pa v tem kar ga veseli, mu želimo obilo sreče in zabave.

VIKTOR PAROVEL je že v zgodnji mladosti čutil jarem tujca na svojih plečih, zato je tudi on med tisoč drugimi primorskimi Slovenci, po prvi svetovni vojni pribežal iz tedanjega italijanskega ozemlja. Rodil se je v Dolini pri Trstu. V svojih zgodnjih moških letih mu življenje ni bilo preveč lahko, zato je znal ceniti napredne ideje in se jih je tudi z vso dušo oprijel. Ko si je urenil dom pod Sostriškimi hribi, ga je dal med vojno na razpolago partizanskemu delovanju. V njegovi hiši je bila jarka. Bil je izdan. Toda pomagal je slucaj — rešil ga je človek iz vrst sovražnikov.

Po vojni je bil predsednik kmetijske zadruge v Sostrem, leta 1951 pa se je stalno zaposlil pri nas. V pokoj odhaja kot visokokvalificirani nadmlinar papirne snovi.

Kot navdušenemu nogometnemu »kibicu« (saj ne zamudi nobene važnejše tekme), mu želimo dosti športnega užitka, še več pa zdravja in mirnega pokoja.

TOV. VINKO LUKANČIČ sodar-ekspediter v »pinotanu« se je v letu 1929 zaposlil v Tovarni tkanina v Goričanah (od leta

Vinko Lukančič

1950 dalje združena s tovarno »Celuloza«). Tu je delal do leta 1943, ko je bil aretiran zaradi sodelovanja s partizani in odpeljan najprej v Begunje in nato v Dachau. Po osvoboditvi se je vrnil iz internacije in se ponovno zaposlil na nekdanjem delovnem mestu.

Tov. Lukančič je bil skromen, marljiv in vester delavec. Vsi, ki so z njim neposredno delali, se ga bodo spominjali kot dobrega in priljubljenega tovariša.

Ob odhodu iz podjetja mu ključemo: »Srečno!«

Leta 1925 so pričeli v Goričanah graditi tovarno tanina. Med prvimi delavci, ki je zasadil lopato za novo tovarno, je bil tudi tov. JANEZ KRIŽAJ. Potem je nadaljeval delo pri montaži stro-

jev. In leta 1926, ko je tovarna pričela obratovati, je bil dodeljen k izparilnikom. Na tem delovnem mestu je bil polnih 36 let. Tovarna tanina v Goričanah je imela več lastnikov. Sprva je bila podružnica podobne tovarne v Sisku. Kasneje se je osamosvojila in lastništvo je prešlo v roke Silbersteina. Med II. svetovno vojno si je lastništvo tovarne prisvojil Josip Nahler iz Beljaka. Leta 1950 pa je tovarna prešla v sklop tovarne celuloze.

Janez Križaj

Tov. Janez Križaj se v svoji delovni dobi najbolj spominja težkih časov, ki jih je povzročila gospodarska kriza. Tedaj je tovarna bila tudi po več mesecev izven obratovanja.

V vsej delovni dobi nisem zamudil niti ene ure in niti enega »plavega« nisem imel. Če je bila potreba, sem brez ugovora delal, je z upravičenim ponosom izjavil tov. Križaj. Ob zaključku našega razgovora pa je še dodal: »Tovarni želim mnogo delovnih uspehov, predvsem pa obratu pinotana bolj moderne stroje.«

Mi pa mu ob upokojitvi želimo mnogo srečnih in zadovoljnih let!

ANTON LOŽAR ni nikomur v kolektivu neznan, saj je prišel v tovarno takoj po prvi svetovni vojni. Danes poteka že 43 let, odkar je stregel papirnemu stroju. V začetku kot paznik, nato pomočnik, že leta 1933 kot rezervni strojevodja, od leta 1945 pa kot strojevodja. V glavnem je vodil I. papirni stroj, le v času gospodarske krize in pa med vojno, ko ta ni obratoval, je bil strojevodja tudi na III. PS in zadnje dve leti na IV. PS. Kot strokovnjaku mu ni bil noben problem pretežak, saj se ga je vedno lotil z voljo in hotenjem po izboljšanju.

Tudi sedaj, ko je svoje naloge že izvršil, se bo vračal v tovarno, da bo svoje znanje razdal mlajšim, ki so potrebni šole dobrega papirničarja.

Svoj prosti čas, ki ga bo sedaj dosti, pa bo rad uporabljal za sprehode po okoliških hribih, saj je strasten gobar, sem pa tja pa se bo, kakor sam prav, ustavil v gostilni pod hribom v Podgradu, ampak ne na stolu za mizo, pač pa na balinišču, ker smatra, da je balinanje prav lep šport za razgibanje »upokojenih kosti«.

Redki so menda primeri, da bi nekdo dočakal pokoj prav v tistem podjetju, kjer je kot mlad fant, oz. dekle prvič prišel za lopato ali pero. To se je primerilo tov. IDI SARLAHOVI, ki je bila preko štirideset let zaposlena v našem podjetju. Vsekakor to ni majhna doba. S podjetjem je takorekoč rastla, z njim delila vse težave in se veselila njegovih uspehov. Delala je na raznih delovnih mestih, najdalj v obračunskem oddelku osebnih dohodkov in v komercialni, nazadnje kot referent prodaje — fakturist. V službi je bila marljiva, vestna in disciplinirana.

Ob odhodu iz podjetja ji želimo še mnogo prijetnih uric v naravi, kamor tako rada zahaja.

Pišite nam...

...kako ste zadovoljni s svojim glasilom! Pred vami, dragi bravci, je že sedma številka »Našega dela«. Zanima nas, kaj vam je v listu všeč in kaj ne, kaj pogrešate in kaj, po vašem mnenju, ne bi smeli uvrstiti v list. Uredniški odbor si prizadeva, da bi bilo naše glasilo ne le dober obveščevalec o vsem, kar se dogaja v podjetju, temveč tribuna, preko katere bomo skupaj izoblikovali predloge za sklepe organov upravljanja. Zato vabimo vse bravce — člane kolektiva, da sodelujejo s svojimi prispevki v glasilo, torej, da nam pošiljajo mnenja in predloge, tudi kritik naj se ne izogibajo — o vsem kar zadeva delo in življenje v podjetju. Pišite nam o neposrednih problemih na vaših delovnih mestih ali oddelkih, o problemih varnosti dela, o organizaciji dela pri vas, skratka o vaših uspehih, pa tudi morebitnih težavah pri delu.

Dopusti so za nami. Pišite nam, kako ste preživeli dopust, kje bi hoteli letovati naslednje leto, in če ste bili v našem počitniškem domu, kako sodite o njem.

Udeležujete se v političnih in športnih organizacijah. Poročajte o svojem delu in vaših prihodnjih načrtih. Če živite v Vevčah oziroma v Medvodah, pišite nam o sodelovanju tovarne z občino pri urejanju komunalnih in drugih problemov.

To je nekaj nasvetov za pisanje. Od vas, bravci, je odvisno, kakšno bo naše glasilo, in če bo služilo namenu, zaradi katerega smo ga ustanovili, in če bodo sredstva, ki smo namelili za izdajanje lista, res koristno naložena. List je vaš, vzemite si prostor na njegovih straneh in dopisujte. Naj bo glasilo sredstvo za poglobitev delavskega samoupravljanja, sredstvo v rokah slehernega člana kolektiva v boju za boljše delo vseh nas, v korist vsakega posameznika kot vsega kolektiva in podjetja.

Uredniški odbor

Praktikant z obvezne prakse nam je pisal

Letos sem prvič opravljal počitniško prakso. Zato sem z ne preveč lahkim srcem pričakoval dan, ko bom začel z enomesečnim obveznim delom. Počitniško

VIKTOR SIRCELJ je vstopil pri nas v službo med vojno. marljivo in discipliniran delavec, je vseskozi opravljal vzdrževalna dela na industrijskem tiru od Zaloga do Vevč. Podjetje, posebno pa oddelek za vzdrževanje, bo vestnega Viktorja težko pogrešal, želi pa mu vse dobro ob njegovem vstopu v pokoj.

RUDOLF AMBROŽ. Datum njegovega nastopa službe beležimo že v letu 1922. V 40. letih njegovega dela pri nas smo ga v glavnem srečavali v proizvodnji kot pomočnika na papirnem stroju, od leta 1954 pa je bil vodja izjemnega stroja pri izdelavi beljene celuloze. Želimo mu, da bi se na prtičku okoli svoje hiše še naprej prijetno počutil.

FRANC POGAČNIK je začel delati pri nas leta 1924. Dobre volje in vedno nasmejan, ni nikdar odklonil prijaznega pozdrava. S svojo marljivostjo in pravim pojmovanjem dela je po stopinjah papirničarja napredoval do vodje papirnega stroja in se kot tak od nas poslovil, da bi še dolgo vrsto let — želimo mu jih kar še največ — prebil v miru in zadovoljstvu.

Zanimivo je naslednji podatek z njegove poti na delo in nazaj. Stanuje v Zalogu, tako da je vsak dan napravil 6 km s svojim kolesom. Če je šel na leto 360-krat v tovarno, je v 40 letih napravil kar 86.000 km, to je dvakratno pot okoli zemeljskega ekvatorja!

IVAN KOCJANČIČ je prebil med nami nad 40 let. Že leta 1922 je začel delati kot paznik na mokrem delu papirnega stroja. Nekaj časa je bil tudi v brusilnici lesa, ko pa je ob obratni nezgodi izgubil prst, je moral spremeniti delovno mesto. Postal je nanosilec in pomočnik mlinarja, napredoval za vodjo priprave papirne snovi. Bil je vester in marljiv, miren in discipliniran ter je bil med delavci, kakor tudi med svojimi predstojniki priljubljen.

Kot upokojenec se ne namerava več zaposliti, ker pravi, da ima otroke že »pod streho«, zanj in za ženo bo pa pač pokojnina zadostovala.

prakso sem začel v konstrukciji. Sam sebi sem se zdel imeniten, ko sem sedel za misalno desko. Prva risba se mi je nekoliko posrečila, moram priznati, ali pa sem v strahu, da bi ga polomil, bolj pazil, kaj delam, kot sicer. V teku 10 dni sem spoznal vse, ki delajo v konstrukciji in vse, kar se mi je zdelo prav ali ne, bom na kratko zapisal. Na moč mi ugajajo velika okna, ki omogočajo sijajen razgled na živčav, ki se odvija pod njimi. Ne razumem pa, da ne morejo najti prostora za varnostnega tehnika, saj vsi ljudje, ki ga želijo, hodijo skozi konstrukcijo in motijo bistre glave polne sijajnih zamisli nad misalno desko. Zdaj pa še nekaj besedi o službujočih.

Ing. Kotnikova — šef konstrukcije — z vsakim kar se da prijazna in odlična tovarišica vsem svojim podrejenim.

Hribar Franci — tehnik z nepreglednimi vrstami vsemogočih funkcij in z obilico dela (išče si ga sam — dela hišo).

Šmigoc Vlado, simpatični neumorni bорец za dvosobno stanovanje in za boljše življenje vevške mladine.

Suvorov Marija — tehnična risarka, ki ima dokaj neprijetno delo, saj mora stuširati toliko risb, kolikor jih njeni kolegi skonstruirajo. Seveda Franci in Vlado mislita tudi na to in kavalirja redno skrbita, da le nima preveč dela. No, tako sliko sem dobil v konstrukciji prvih 10 dni in upam, da se bomo tako kakor letos razumeli tudi drugo leto, kljub temu skromnemu članku.

Tudi na kovinsko delavnico ne bom pozabil. Za svojega partnerja sem dobil največjega in najmočnejšega v delavnici. Mislim, da ni treba povedati imena. Najbolj neprijetni mesti sta varilnica in kovačnica. Najbolj prijetni pa orodjarna in pisarna.

Strah in trepet vse delavnice — Udovič Stane — je predsednik hišnega sveta v svojem bloku in z izredno požrtnostjo skrbi za red (nazadnje je popustila stranišna cev).

Tolmajner Adolf pa trati čas ob piljenju in žaganju pisarniške opreme za komercialnega direktorja.

Če bi hotel zapisati o vsakem, bi seveda porabil precej časa, tako pa, začela se je šola in prihraniti moram nekaj moči.

V novo okolje sem se hitro vživel in dobil še mnogo dobrih tovarišev. Izredno zoprno pa je vstajati ob 6. uri zjutraj.

Matjaž ob mizo udari srdit: »Čemu si prišel me še ti buditi!«

Bojan Hribar

Papirniška godba je obiskala Pineto

Papirniška godba pod vodstvom Franca Grebenška je že drugič obiskala počitniški dom papirnice Vevče v Pineti — Novigrad. Prvo takšno srečanje godbe s člani kolektiva, ki preživljajo svoj letni dopust ob morju, je bilo v preteklem letu. Letos pa se je godba odločila, sicer na pobudo in ob pomoči sindikalne podružnice in uprave podjetja, da zopet obišče, za dan vstaje slovenskega naroda 22. julija počitniški dom v Pineti, in priredi koncert, po koncertu pa ples.

Na željo turističnega društva Novigrad je godba izvajala koncert tudi za Novogradičane v parku ob obali. Zgodnja ura in to ob pol petih popolne, ko največja vročina šele prične popuščati, je bila vzrok, da ni bilo tako številnih poslušalcev. S pričetkom pa so zvoki godbe pričeli privabljati kopavce s plaže in krog poslušalcev se je večal.

Ob 19.30 je godba priredila koncert na terasi novega počitniškega doma. S floréntinsko koračnico J. Fučika, se je program pričel. Sledil je valček istega skladatelja »Podganji ples«, nato pa malo daljši po času izvajanja, vendar prijeten potpuri Paula Zinkeja. Prvi del koncerta pa se je zaključil z uverturo J. Pescija »Vsako jutro, dobro jutro«.

Drugi del koncerta je godba začela z venčkom slovenskih narodnih »Ob jezeru« skladatelja V. Savnika, nadaljevala pa s skladbami v jazz ritmu, bolj živahno, seveda, kolikor more to godba na pihala. Igrala je »Tango ljubezni« Jakoba Godea in »Tigrov ples« komponista Henryja de Casta. Obe skladbi je priredil za godbo na pihala zagrebški dirigent Markovič. Kot zadnja je bila koračnica Aloisa Austa »Združene sile«.

Poslušavci papirniškega doma in iz sosednjih domov, bilo jih je precej, saj je bil prostor pred teraso popolnoma zaseden, so z zanimanjem poslušali 90 minutni program in z aplavzom nagradili godbenike za skrbno izvajanje programa. Nato je bila zabava z plesom. Igral je jazz ansambel papirniške godbe, ki se je s tem nastopom tudi prvič predstavil občinstvu. Ustanovljen je bil prav za ta obisk letoviščarjev v Pineti. V njem sodelujejo sami člani godbe razen harmonikarja in kitarista, vadi pa pod vodstvom dirigenta Franca Grebenška. Jazz ansambel bomo še večkrat slišali in se zavrteli po njegovem taktu — tudi v Vevčah.

Pozno v noč so se zadovoljno vrteli pari na terasi. Precej čez polnoč se je začel prostor pred teraso, kjer so se sedele vesele družbe ob kozarcih aštrske črne, prazniti, na terasi pa so neutrudljivo pari imeli vse več prostora, dokler tudi oni niso omagali. Utihihnila je vesela melodija, borov gozdček pa je v tišini dočkal jutra.

Ignac Zajc

PRIJETNO SOŽITJE NA PINETI

V »Delu« z dne 24. avg. 1962 lahko beremo pod naslovom »Potni zapiski z Jadrana« med drugim tudi to-le:

Med uslužbenci domov ni poklicnih gostincev, vsi so člani delovnih kolektivov, gostje pa kljub temu ne občutijo njihovega »amaterizma«. V pritožni knjigi Vevčanov, ki bi jo lahko preimenovali v knjigo pohval, sem brala: »Prizadevnost kolektiva je takšna, da bi lahko služila za zgled mnogim gostinskim podjetjem«.

Na sliki: Kuharica Pavla (druga z leve) v počitniškem domu v Novigradu je ob prostem času povabila svojo kuhinjsko družino na kozarček »črnega«.

Športno srečanje s pripadniki JLA

V petek 24. avgusta so na naše povabilo gostovali pri nas odbojkarji, šahisti in strelci pripadniki JLA garnizona iz Polja. Športna srečanja izbranih moštev so bila v našem letnem kopalšču. Zmagali smo v odbojki in streljanju, izgubili pa v šahu.

Rezultati: odbojka: 3:1 (15:9, 9:15, 16:14, 15:11).

Posamezniki:

Mihelč	157
Smigovec	147
Gašperšič	164
Marolt	133
Oman P.	124

Skupaj Vevče 725

Najboljši posameznik je bil Branković, član gostov s 170 krogi (85 %), pri nas pa Gašperšič s 63 krogi (82 %).

NAŠI MLADINCI SO SE POMERILI Z MLADIMI ŠPORTNIKI »GRADISA«

V zadnjem času je naša mladinska organizacija na športnem polju zelo aktivna. V pretekli sezoni smo organizirali več raznih športnih srečanj z različnimi mladinskimi aktivni na področju naše občine.

Tako smo se v počastitev 22. julija dneva vstaje slovenskega ljudstva pomerili s športniki GRADISA iz Most. Povratno srečanje je bilo 12. avgusta pri nas. Tekmovali smo v odbojki, šahu, streljanju in namiznem tenisu. Mladinci GRADISA so bili v športnih borbah uspešnejši in so odnesli več zmag kot mi. Zmagali smo samo v odbojki.

Šah smo igrali na 5. deskah. Izgubili smo vseh pet iger.

Rezultati:

Zibert	: Butovčič	0:1
Mrhar	: Petrovič	0:1
Brinšek	: Muhvič	0:1
Krašovec	: Vučič	0:1
Robida A.	: Pejič	0:1

V streljanju smo zbrali 725 krogov, vojaki pa 717. Zmagali smo z razliko 8 krogov.

Branković	170
Lončar	140
Dragičević	122
Fazlić	154
Nikolić	131

Skupaj gostje 717

V soboto zvečer so nas vojaki obiskali s svojim plesnim orkestrom. Priredili so nam lep plesni večer.

Po končani tekmi sta obe ekipi stopili pred fotografa

IPŠ gre v nove prostore

Šolski center papirne industrije FLRJ, ki je imel svoj sedež v upravni zgradbi obrata Vevče, se je te dni izselil v Moste. Adaptacijska dela Doma Titove mladine, kamor se bosta vselila šolska centra grafične in papirne industrije, gredo h kraju. Po še nekaterih izboljšavah bo zgradba zelo primerna za te vrste pouka, saj bo poleg internata, upravnih prostorov in učilnic, možno urediti tudi primerne prostore za praktičen pouk (delavnice in pd.).

Šolski center bo še naprej nudil svoje usluge vsem papirnicam. Uslug se bo posluževalo tudi naše podjetje, kar nam bo olajšano posebno s tem, da razdalja do novega sedeža šolskega centra ni velika. O tem smo se neuradno že pogovarjali s tovarišem direktorjem Urekarjem, ki je pripravljen na bodoče sodelovanje.

S tem, da so stari prostori izpraznjeni, bo uprava pridobila prepotreben prostor za razširitev izvozno-uvoznega oddelka.

KADROVSKA SLUŽBA POROČA

IZ OBRATA VEVČE

Prišli v mesecu avgustu 1962:

Garbajs Milan, razna dela, Černec Jaže, varilec, Svetek Anica, ročna delava, Zidan Franc, nanosivec na holandcih, Babič Peter, nakladavec, Jelenko Terezija, snaživka v ročni dodelavi, Košak Avguštin, nanosivec na holandcih, Šobič Ismail, nanosivec na holandcih, Novak Dragutin, razkladavec, Tomšič Jože, II. pomočnik pri stroju, Predojevič Loko, seka-vec celuloze, Sinkovec Stanislav, kovinska delavnica, Sevršek Roman, ekonomist, Rejc Valentin, razna dela, Udvarc Jože, nanosivec na holandcih, Plešek Franc, razna dela, Senica Jože, nanosivec na holandcih, Vučjasinovič Mile, nanosivec na holandcih, Krupič Hasan, nanosivec na holandcih, Medved Alojz, kovinska delavnica, Žižek Ztefan, nanosivec na holandcih, Kokelj Oskar, električna delavnica, Remškar Marko, strojna dodelava, Kalinič Mladen, nanosivec na holandcih, Zagar Ana, snaživka obrata, Ozvald Marlena, korespondent tujih jezikov, uvoz-izvoz, Duranovič Bajro, nanosivec na holandcih, Šukolo Uroš, nanosilec na holandcih, Habič Anton, vajenec v kovinski delavnici, Franc Anton, vajenec v kleparski delavnici, Vidic Gabrijel, vajenec v elektro delavnici.

Odšli v mesecu avgustu 1962:

Velepec Ignac, odšel sporazumno; Masnoglav Milan, odšel sporazumno; Košak Avguštin, odšel v poizkusni dobi; Hrovat Marija, odšla v poiz-

kusni dobi; Kočar Feliks, odšel sporazumno; Keršmanc Slavka, odšla sporazumno; Sabič Ismail, odšel v poizkusni dobi; Krupič Hasan, odšel v poizkusni dobi; Kunaver Franc, odšel sporazumno; Babnik Anica, odšla sporazumno; Andrič Miladin, odšel sporazumno; Kocjančič Ivan, upokojen; Fležar Martin, upokojen; Podobnik Ivan, upokojen; Zupančič Franc, upokojen.

Rojstva:

Ing. Vide Francu, se je rodil sin. Želimu mu veliko veselja in zdravja njegovim malčkom.

IZ OBRATA MEDVODE

V mesecu avgustu 1962 so se zaposlili:

Ivan Veber, obratni električar, Marija Šimenc, kemijski tehnik, Jože Knific, lesnoindustrijski tehnik, Dragoljub Bojanič, II. pomočnik izjemnega stroja, Ostoja Davidovič parni sušilec pinotana.

V mesecu avgustu 1962 so zapustili obrat:

Edhem Sahinović, izpraznjevalec snovnih jam (samovoljno) in Salih Sahinović, izpraznjevalec snovnih jam, ki je izostal nad 7 dni.

Rojstva:

V družini traktorista Jožeta Volčiča se je rodila hčerka; v družini nakladavca celuloze Ivana Zavbita pa sin Marko. Čestitamo!

Prizor s tekme v odbojki (Vevče : Gradis 3:1)

Prihodno jesen bo dovolj rotacijskega papirja

Po poročilih iz Sremske Mitrovice hitro napreduje gradnja nove tovarne celuloze in papirja, ki so jo začeli pred letom. Ker potekajo dela brez zakasnitev, zatrdno računajo, da bo tovarna začela poizkusno obratovati že prihodnjo jesen. Obrat za elektrolizo klora (za beljenje celuloze) bo vključen v proizvodnjo že konec tega leta. Nova tovarna, ki bo predelovala v celulozo zlasti topolovino, bo imela letno proizvodno zmogljivost dobrih 20.000 ton celuloze, 30.000 ton rotacijskega papirja in 18.500 ton drugih vrst papirja. Kakor je znano, bodo hkrati dovršeni tudi objekti za podvojitev zmogljivosti nove tovarne rotapapirja v Vidmu-Krškem na blizu 60.000 ton. Tako bomo imečez leto tudi dovolj časopisnega rotacijskega papirja, ki ga moramo zdaj deloma uvažati, imeli pa bomo še precejšnje zmogljivosti za izvoz tega papirja.

Glasilo delovnega kolektiva tovarne celuloze in papirja Vevče-Medvode — Izdaja delavski svet — Izhaja vsak mesec — Odgovorni urednik Tone Novak — Uredniški odbor: inž. Majda Bahovec, Majda Fras, Franci Hribar, Ciril Jerina, Tone Novak, Riko Poženel in Stane Robida — Uredil Danilo Domajnko (Delavska enotnost) — Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani

Posnetek iz leta 1958, ko smo še letovali v Fiesi. Tudi tja so nas prišli obiskat naši godbeniki